A MAGYAR NEMZETI TANÁCS OKTATÁSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA 2016–2020

Tartalom

1. Bevezetés / 5

2. Helyzetkép – tendenciák / 6

2.1. A népesség alakulása / 7

2.2. A vajdasági magyar óvodahálózat / 10

2.3. A vajdasági magyar általános iskolai hálózat / 13

2.4. A vajdasági magyar középiskolai hálózat / 16

3. Stratégiák, fejlesztési célok / 19

3.1. A magyar nyelvű közoktatás fejlesztési lehetőségei és irányai / 19

3.1.1. A Magyar Nemzeti Tanács közoktatási konzultatív testületei – a szakmai párbeszéd állandó színhelyei / 19

3.1.2. A magyar közoktatás és középiskolai hálózat minőségének fejlesztése – középpontban a pedagógus / 20

3.1.3. Pedagógusképzés, humánkataszter / 21

3.1.4. A diákok pályaorientációja / 22

3.1.5. Kiemelt kulturális intézmények a vajdasági magyar közoktatásban / 22

3.1.6. Gyermek- és ifjúsági rendezvények a Vajdaságban / 25

3.1.7. A Vajdasági magyarság öröksége – természetbarát, népi életmód / 29

3.1.8. A művelődési intézmények közoktatási szerepvállalása / 31

4. A vajdasági magyar gyerekek képzési lehetőségeinek növelése, serkentése – az anyanyelvi oktatás megtartása / 32

4.1. Beiskolázási program / 32

4.2. Iskolabusz-hálózat / 33

4.3. Diáksegélyező egyesületek a Vajdaságban / 35

4.4. A magyar nyelvű fejlesztőpedagógiai hálózat kiépítése / 35

4.5. A vajdasági diákotthonok szerepe a magyar nyelvű közoktatásban / 36

4.6. Tehetséggondozás / 37

4.6.1. Tehetségek életpályájának követése / 38

4.6.2. Tehetségpontok a Vajdaságban / 40

4.7. Felnőttképzés – felzárkóztatás / 42

4.8. A vajdasági magyar középiskolai hálózat nyújtotta átképzési lehetőségek / 42

4.9 A külföldön szerzett diplomák honosítása/elismerése / 43

4.10. A szakkollégiumi rendszer, szakképzés, duális képzés / 47

4.11. A vajdasági magyar szakképzés fejlesztése / 48

4.12. A cserkészmozgalom mint a nemzeti öntudat megerősítésének eszköze / 51

4.13. Regionális szakmai pedagógusképző központok / 51

4.14. Tankönyvhelyzet / 53

4.15. A szülőföldön való továbbtanulás esélyének növelése / 55

4.15.1. Tájékoztató körutak és programok / 55

4.15.2. A szerb nyelvű felzárkóztató képzés / 57

4.16. A szerb nyelv hatékonyabb tanulása és elsajátítása / 57

4.16.1. Standardok, kiindulópontok, tantervek, tankönyvek – szintek szerint / 58

4.16.2. Szakkörök szervezése a célok elérése végett / 59

4.17. Pedagógus-továbbképzési rendszer / 59

4.18. Az oktatásfejlesztési stratégia és a vajdasági magyar média / 61

4.18.1. Az írott sajtó / 61

4.18.2. Elektronikus sajtó / 61

5. Felsőoktatási fejlesztési koncepció / 62

5.1. Identitásőrzés és gyarapodás / 62

5.1.1. Az Európa Kollégium és a felsőoktatási szakkollégiumi rendszer meghonosítása / 62

5.1.2. Az Európai Felsőoktatási Térség / 63

5.1.3. Kárpá-medencei magyar–magyar oktatói és hallgatói mobilitás / 63

5.1.4. A vajdasági magyar felsőoktatási képzési kínálat / 64

5.2. Ösztöndíjprogram a szülőföldön való tanulásért és boldogulásért / 65

5.3. A külföldön szerzett oklevelek honosítása, illetve elismerése / 65

5.4. Összefoglaló áttekintés a jelenleg érvényes szerbiai felsőoktatási jogi keretek és a vajdasági magyar iskoláskorú gyermekek speciális igényeinek figyelembe vételével / 66

5.5. Jövőkép / 68

1. Bevezetés

A Magyar Nemzeti Tanács 2016–2020. évi oktatásfejlesztési stratégiája abból az európai uniós elvárásból indul ki, mely szerint az egész életen át tartó tanulás ösztönzésének legfontosabb eszköze egy-egy ország képesítési rendszere. Ennek legfontosabb közreműködői egyrészt a fiatalok egészen tankötelezettségüknek a végéig (felkészítve őket a felnőttkorra, a munkába állásra és a továbbtanulásra), másrészt pedig a felnőttek egész életük során (készségeiket fejlesztve és frissítve).

Mindehhez olyan intézményhálózatra van szükség, amelyben minden diák és hallgató a saját tehetségét, készségét, tudását tovább tudja fejleszteni, mégpedig úgy, hogy a képzés elvégzésével lehetősége legyen a munkaerőpiacra való belépésre. Ennek érdekében a képzéseket a valós munkaerő-piaci igényekhez kell igazítani, hiszen csak így válhatnak az oktatási intézmények a gazdaságfejlesztés fajsúlyos tényezőivé.

Széles körben és magas minőségben, de mindenekelőtt anyanyelven szükséges elérhetővé tenni azokat az ismereteket, amelyek megfelelő alapot jelentenek a szerbiai és nemzetközi gazdaságban való teljesítéshez; igazán: a társadalom és a gazdaság által igényelt képességeket szinkronba kell hozni az alapképzés által nyújtott tudásanyaggal. A tudásszerzés kulcskompetenciának körébe tartozik a kommunikáció (anyanyelvi és idegen nyelvi is), az információs kommunikációs technológiák használata, a matematikai műveltség, a tanulás tanulása, a személyközi és állampolgári kompetenciák, a vállalkozói képességek, a teammunka, valamint a kulturális és környezeti tudatosság.

Kisebbségi szempontból a fenti kompetenciák közül számunkra a legjelentősebb az anyanyelven folytatott magyar szellemiségű és a keresztény értékekre épülő kommunikáció: hogy fiataljaink magyar nyelvű képzésük során anyanyelvükön fogalmakat, gondolatokat, érzéseket, tényeket és véleményeket tudjanak kifejezni és értelmezni szóban és írásban egyaránt (hallott szöveg értése, beszédkészség, olvasott szöveg értése és íráskészség), valamint hogy nyelvileg helyes és kreatív módon kapcsolódjanak be társadalmi és kulturális életünk teljes körébe. Épp ezért anyanyelvünk megismerésével, hogy majd sajátos szerepét jól betölthesse, az óvodától az egyetemig intézményesen kell foglalkozni, mégpedig nemcsak az anyanyelvi órán, hanem az anyanyelvű közoktatás és felsőoktatás lehetőleg minél több óráján; de nem intézményesen, tanulmányaink befejezése után is célszerű frissítenünk, gyarapítanunk ismereteinket. Ezt szolgálja a szépirodalom olvasása, az anyanyelvi és az anyanyelvű más kézikönyvek forgatása, és ezt szolgálja a nyelvművelés, továbbá ezt szolgálja általában az anyanyelvű média is (amikor az gondozott, művelt nyelvezettel lép a nagyközönség elé). Anyanyelvünk tanulandósága természetesen nem magyar sajátosság: a többi nyelvhez is így célszerű viszonyulniuk azoknak, akiknek bármelyik is az anyanyelve.

A hagyományosan középiskolákra és felsőoktatási intézményekre összpontosító fejlesztéspolitikát célszerűnek látszik elmozdítani a korábban elhanyagolt területekre, mint az óvodai nevelés, az alapfokú iskoláztatás, a szakképzés és a felnőttképzés.

Szükségesnek látszik egy teljesen új oktatásfejlesztési terület megnyitása is: a magyar nyelv és kultúra oktatása a nem magyar ajkú érdeklődőknek, akiknek a köre az alapfokú oktatásban résztvevőktől, az idegenforgalomban vagy éppen üzleti életben dolgozó felnőttekig terjedhet.

2. Helyzetkép – tendenciák

Az oktatásfejlesztési stratégia a vajdasági magyarságnak egy olyan lehetősége, amely az elkövetkező évtizedekben irányt mutat egy – a szülőföldön való megmaradásunkat elősegítő – oktatási struktúrára kiépítésére, valamint lehetőséget teremt arra is, hogy új rendszereket hozzon létre, melyek egyrészt fejlesztik közösségünket, másrészt az egyénnek olyan képzettséget, kompetenciákat ad, melyek a folyton változó gazdasági környezet kihívásaira is felkészítik. E célok eléréséhez elengedhetetlen a vajdasági magyarság oktatási színvonalának folyamatos fejlesztése, melynek főbb irányvonalait a Magyar Nemzeti Tanács oktatásfejlesztési stratégiája jelöli ki.

Ahhoz, hogy átfogó képet kapjunk a jelenlegi helyzetről, pontos kiindulópontokat kell megnevezni. Az egyik legfontosabb mérföldkő, mely meghatározza a stratégia alapját, a népesség alakulása a Vajdaságban, ezen belül pedig a vajdasági magyarság jelenléte ebben a térségben. Elengedhetetlen, hogy a belső strukturális mozgásokat is figyelembe vegyük, mint pl. a belső és külső migrációt, valamint a lakosság átlagéletkorát.

A mindenkori stratégiának a célja, hogy összefogja az összes paramétert, mely az oktatásra hat. A vajdasági magyar oktatásfejlesztés, ezen belül az oktatáspolitika az elmúlt időszakban a tervezett hosszú távú célok megfogalmazása révén fejlődhetett.

Kiemelten fontos, hogy a stratégiai célok összehangoltak legyenek, és folyamatosan tükrözzék a vajdasági magyarság oktatási struktúráját. Nem mellékes az sem, hogy az oktatásban szereplők állandóan segítsék egymás munkáját intézményes kereteken belül. A Magyar Nemzeti Tanács oktatáspolitikai és oktatásfejlesztési stratégiáját a magyar politikum érdekérvényesítésén keresztül: köztársasági, tartományi és önkormányzati szerepvállalással együtt tudja a leghatékonyabban megvalósítani. Meghatározó tényező a vajdasági magyarság oktatásminőségének megtartásában és fejlesztésében az anyaország, Magyarország határon túli nemzetpolitikai tevékenysége. Jelentős szerepe van a vajdasági magyar oktatásban a civil szférának is, valamint a vajdasági magyar intézményhálózatnak.

Az oktatásfejlesztési stratégia szélesebb spektrumú tevékenységekre nyújt lehetőséget abban a munkában, hogy szülőföldjén tudjon boldogulni a vajdasági magyarság.

Az elkövetkező, 2016–2020-as, ötéves közép távú oktatási stratégia tekintetében a Magyar Nemzeti Tanács olyan tevékenységekkel (cselekvési tervekkel) szeretné tovább vinni, és olyan új tartalmakkal megtölteni az elkövetkező időszakot, melyek a magyar

közösség igényein és elvárásain alapszanak, a folyamatos konzultációk pedig szavatolják azt, hogy ezek a tartalmak mindig a közösség érdekeit szolgálják.

Nagyon fontos, hogy a rövidtávú gondolkodást a középtávú céloknak kell felváltaniuk, amelyek pedig a hosszú távú célokat kell hogy szolgálják – összességében pedig mindez nem mást, mint a szülőföldön való megmaradásunkat és boldogulásunkat szolgálja. A Magyar Nemzeti Tanács épp ezért olyan tevékenységeket, programokat épít be a 2016–2020-as oktatási stratégiába, melyek összefogják a vajdasági magyarság oktatási tevékenységét, és meghatározó irányt adnak nemzeti identitásunk alakulásáról, gondolkodásmódunkról és ezeréves múltunkról.

Az oktatásfejlesztési stratégia dokumentuma egyrészt feltérképezi a vajdasági magyar nyelvű oktatás mai állapotát, és megfogalmazásával előirányozza az oktatás színvonalának kiteljesítését az oktatási skála minden egyes pontján. A dokumentumnak pontosan meg kell határoznia, honnan és hova tartunk, milyen eszköztárral rendelkezünk, és mi az, ami a magyarság számára fontos ebben a térségben.

Az oktatási rendszerek első állomása az óvoda, mely átszövi az egész Vajdaság területét. Az óvodák csakúgy, mint az iskolák többsége is, vegyes tannyelvű (szerb és magyar), nagyon kevés olyan nevelési és oktatási intézmény létezik, amelyik csak magyarul nevel és oktat. Az iskoláskor előtti intézményeket az önkormányzatok tartják fenn, és biztosítják az ott dolgozók anyagi juttatását, az általános iskolák esetében pedig az önkormányzatok a fenntartók, de az ott dolgozók a Szerb Köztársaság költségvetéséből kapják havi bérüket. Azokban a községekben, ahol a magyarok létszáma 50% felett van, az ott óvodába és iskolába járó gyerekek több mint 80%-a magyar óvodát és iskolát választ. Ahol a magyarság létszáma 50%-nál kisebb, ott a tanulók lényegesen kisebb százalékban választják a magyar tagozatokon folyó képzést. Az utóbbi években megnőtt az önkormányzatok szerepe az általános iskolák életében.

2.1. A népesség alakulása

A 2011-es népszámlálási adatok szerint[1] Szerbia lakossága 7 186 862 fő, ebből magyarnak vallotta magát 253 899 lélek, ez a szám Szerbia összlakosságának a 3%-a.

[1] A Szerb Köztársaság Statisztikai Hivatalának adatai szerint.

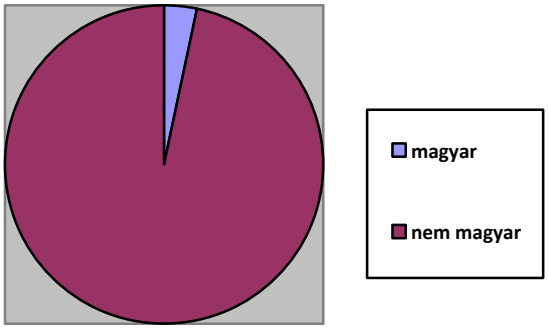

1. ábra. A magyar lakosság részaránya az összlakossághoz képest

A Vajdaságban összesen (vajdasági régió) 1 931 809 lakos van a népszámlálási adatok szerint, ebből 251 136 vallotta magát magyarnak, ami 13%-ot jelent az összlakossághoz viszonyítva.

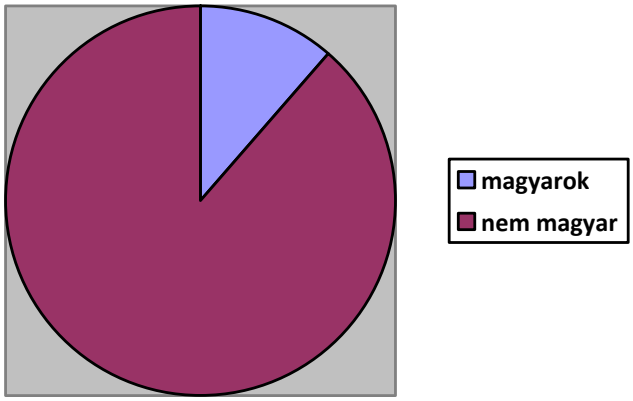

2. ábra. A Vajdaságban élő magyarok aránya

A vajdasági magyarság a Szerb Köztársaság Statisztikai Hivatalának népszámlálási adatai szerint nyolc körzetben él. Az Észak-bánáti körzetben 147 770 lakos él, ebből a magyarok száma 68 915 fő. Az összlakosságnak 46%-át képezik a magyarok. A Közép-bánáti körzet összlakossága 187 667 lakos, ebből a magyarok száma 23 550 fő volt, ez a lakosság 12%-a. A Nyugat-bánáti körzet összlakossága 293 730, ebből magyarnak vallotta magát 13 194 fő, ami a lakosság 4%-a. Az Észak-bácskai körzet összlakossága 186 906 fő, ebből a magyarok száma 76 262, ez 40%-a az összlakosságnak. A Nyugat-bácskai körzet összlakossága 188 087 fő, ebből 17 576 a magyarok száma, ez 9%-a az összlakosságnak. A Dél-bácskai körzet összlakossága 615 371 lakos, ebből a magyarok száma 47 850 fő, ez 7%-ot tesz ki. A Szerémségi körzetben 312 276 lakos él, ebből a magyar száma 3789 fő, ez az itt élő lakosoknak az 1%-a. A Belgrádi körzetben 1 659 440 lakos él, ebből 1810 a magyarok létszáma, ami 1% alatt van az összlakossághoz viszonyítva.

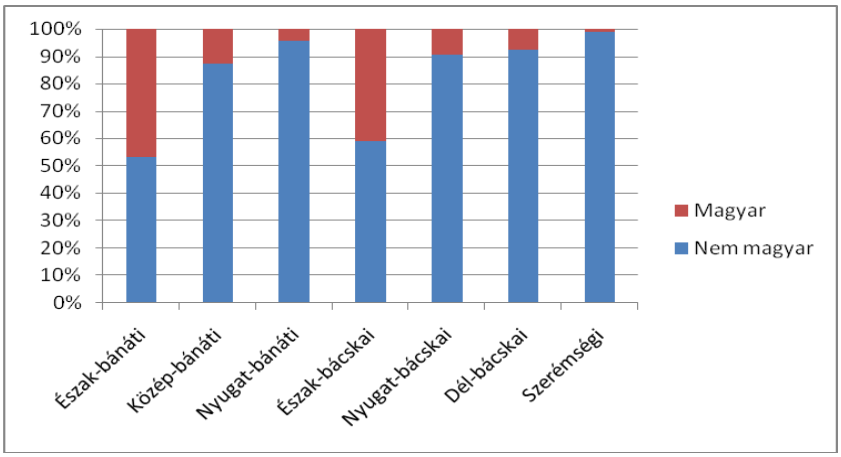

3. ábra. A vajdasági magyarság körzetek szerinti aránya

A magyarok Szerbiában a legnépesebb nemzeti kisebbség. Az előző népszámláláshoz képest, mely hozzávetőlegesen 300 000 főt tartott számon, a 2011-es népszámlálás pedig 253 000 magyart tart nyilván, ez 47 000 fővel kevesebb. Ez kb. 18%-os népesedéscsökkenést jelent. Az okok között megtalálható a magas elhalálozási arány, az alacsony népszaporulat, a szülőföldről való elköltözés, valamint az elöregedés (a vajdasági magyarok átlagkora 45 év).

A vajdasági magyarság demográfiai tendenciái: a lakosság elöregedése, az alacsony születési arány; de ezen túl az elmúlt évszázad eseményei is befolyásolták ezeket a kedvezőtlen folyamatokat. A belső migráció, mely a faluról a városra való költözést jelenti, lelassult, és az utóbbi évtizedekben már nem igazán jellemző. Általánosan a múlt század végére és a XXI. század első évtizedére jellemző volt, hogy az iskolázottsági szint gyorsan növekedett a Vajdaság területén, a vajdasági magyarság esetében ez elmaradt, mivel arányosan a diplomás fiatalok nagy számban hagyták el szülőföldjüket.

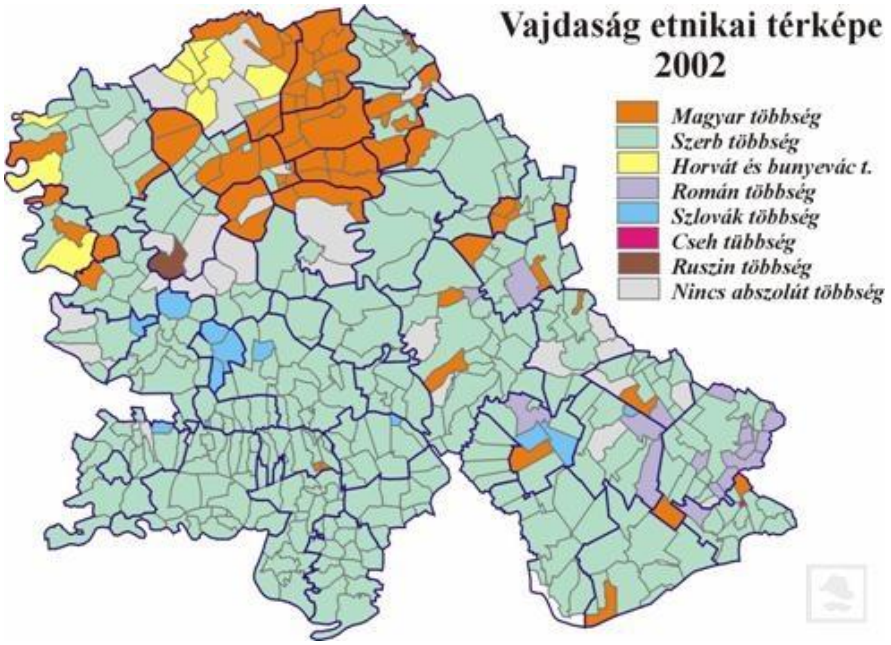

4. ábra. A Vajdaság etnikai térképe

A vajdasági magyarság legnagyobb része Észak-Bácskában és a Tisza mentén él viszonylagos vagy abszolút többségben. Vajdaság más vidékeire jellemző a szórvány- vagy a kisebb településeken élő szigetmagyarság. Jelentős hatást mutat még az ingázó magyarság, akik már külföldön élnek, de sűrűn hazalátogatnak, és itt is folytatnak különböző tevékenységeket. A magyarság jellemzően – néhány esetet kivéve – nem községi központokban él (kivétel: Zenta, Magyarkanizsa, Ada és Szabadka), hanem a környező kisebb településeken, falvakban. [2]

2.2. A vajdasági magyar óvodahálózat

A vajdasági magyar óvodahálózat története az 1843. szeptember 18-án Szabadkán megnyitott óvodával kezdődött. Ez a dátum komoly kötelezettséget ró a mostani oktatáspolitikára, hiszen vidékünkön több mint 170 éves múltra tekint vissza a kisgyermekek gondozása intézményes keretek között. Jelenleg a Vajdaság 25 településén folyik óvodai oktatás magyar nyelven is.

Az elmúlt iskolaévben a bölcsődei csoportok száma átlagban 13,5 volt. A gyermekek létszáma, akik bölcsődei foglalkozáson vettek részt, összesen 176. A következő községekben működik ilyen csoport: Zentán 35, Magyarkanizsán 31, Újvidéken 28, Adán és Topolyán 17-17, Óbecsén 14, Kishegyesen 13, Nagybecskereken és Szabadkán 9-9 és Csókán 3 gyermekkel. Összesen 10 községben szervezik meg a bölcsődei foglalkozást. A magyar nyelvű csoportok az óvodai hálózatban a bölcsődei csoportok mellett egész napos, ún. napközis foglalkozásokkal is működnek, valamint félnapos óvodai foglalkozások is vannak. Az egész napos napközis foglalkozások az elmúlt iskolaévben 71 csoportban zajlottak, összesen 1369 gyermekkel, a félnapos óvodai foglalkozások 121 csoportban 2041 gyermekkel. Az adatokból kiviláglik, hogy a félnapos óvodai foglalkozások azok, melyek jellemzőek a vajdasági magyar óvodahálózatra. A félnapos óvodai benntartózkodás a magyarság területi eloszlásából fakad, hiszen a magyarság többsége kisebb településeken, falvakban él, ahol a délelőtti félnapos óvodai foglalkozás a jellemző. A városi lakosság életritmusára épül az egész napos óvodai foglalkozás, a napközi.

Sor-szám	**Az iskoláskor előtti intézmény neve és helye**	**2013/2014-es tanév**		**2014/2015-ös tanév**		
		Magyar csoport	**Kétnyelvű csoport**	**Magyar csoport**	**Magyar csoport**	**Kétnyelvű csoport**
		Végzős nagycsoport	**Végzős nagycsoport**	**Félnapos-óvoda**	**Végzős nagycsoport**	**Végzős nagycsoport**
		Gyermek	**Gyermek**	**Gyermek**	**Gyermek**	**Gyermek**
1.	Čika Jova Zmaj, Ada	100	0	125	140	0
2.	Méhecske, Apatin	12	0	38	9	0
3.	Bambi, Topolya	166	24	293	152	9

[2] Vajdasági magyar kulturális stratégia 2012–2018. MNT 2011.

4.	Labud Pejović, Óbecse	202	70	327	127	10
5.	Desanka Maksimović, Begaszentgyörgy	26	14	35	17	3
6.	Nagybecskereki Óvoda	72	0	0	43	0
7.	Gyöngyszemeink, Magyarkanizsa	208	0	357	175	0
8.	Dragoljub Udicki, Nagykikinda	17	12	38	19	18
9.	Kolibri, Antalfalva	22	0	-	14	0
10.	Boldog Gyermekkor, Zichyfalva	0	2	-	7	0
11.	Örömünk, Kevevára	21	24	-	-	9
12.	Bambi, Kúla	7	0	23	11	0
13.	Pán Péter, Kishegyes	56	0	107	52	0
14.	Petőfi Sándor Á. I., Magyarcsernye	10	0	19	14	0
	Petőfi Sándor Á. I. kihelyezett tagozata, Tóba	4	0	5	5	0
15.	Pava Sudarski, Törökbecse	19	0	55	23	0
16.	Boldog Gyermek, Törökkanizsa	16	0	21	17	0
17.	Boldog Gyermekkor, Újvidék	35	2	0	48	8
18.	Madárfióka, Hódság	2	0	-	6	0
19.	Hófehérke, Zenta	175	0	54	160	0
20.	Vera Gucunja, Zombor	36	0	43	27	13
21.	Öröm, Szenttamás	25	0	20	52	0
22.	Örömünk, Szabadka	259	35	271	281	35
23.	Hunyadi János Á. I., Csantavér	51	0	48	54	0
24.	Veljko Vlahović, Temerin	60	0	101	51	0
25.	Öröm, Csóka	32	4	61	48	5
	Összesen:	**1633**	**187**	**2041**	**1552**	**110**

1. táblázat

A 2011/2012-es tanévben 1772 végzős nagycsoportba járó gyermek volt. A következő tanévben – a 2012/2013-asban – számuk kissé megnőtt, ugyanis ekkor 1800 végzős nagycsoportos magyar gyermek volt a Vajdaságban.

5. ábra. A magyar végzős nagycsoportosok létszáma

A 2013/2014-es tanévben magyar végzős nagycsoportba összesen 1633 gyermek járt, 187 gyermek pedig kétnyelvű csoportban vett részt az iskolai előkészítőn. Félnapos óvodai csoportra 2041 gyermek járt magyar nyelven. A 2014/2015-ös tanévben összesen 1552 gyermek járt magyar nyelvű végzős nagycsoportba, míg kétnyelvű iskolai előkészítő csoportba 110 gyermek. Ahogy az adatok is mutatják, a gyermekek létszáma folyamatosan csökken. Az előző tanévhez képest 5%-os a gyermeklétszám csökkenése, s ezzel párhuzamosan az iskolai előkészítőre járó gyermekek száma is csökken. A végzős nagycsoportos programban résztvevő magyar gyermekek létszámának csökkenése folyamatos kivéve a 2012/2013-as tanévet. Az elkövetkező években remélhetőleg a csökkenés kevésbé lesz jelentős, és 100 fő alatt marad.

A vajdasági magyar óvodahálózatot a Vajdasági Magyar Óvodapedagógusok Egyesülete igyekszik felkarolni. A Magyar Nemzeti Tanács fontosnak tartja, hogy a magyar óvodahálózat ne csak technikailag újuljon meg, hanem az óvodapedagógusok társadalma is hatékony módszertani és közösségi átalakuláson menjen át, melyben az óvodapedagógus központi szerepet tölt be. Az egyesület komoly munkát végez az óvodapedagógusok továbbképzésében, valamint műhelymunkák szervezésében, és így nagymértékben hozzájárul a magyar óvodapedagógusok közösségi hálózatának kiépítéséhez és megerősítéséhez, ami azt a célt is szolgálja, hogy az iskoláskor előtti intézmények az anyanyelven való továbbtanulásra készítsék fel a szülőket és a gyermekeket – a teljes szellemi, testi-lelki fejlődés és kiteljesedés mellett, amit csakis az anyanyelven történő oktatás biztosíthat –, ám az is jelentős szempont, hogy a Magyar Nemzeti Tanács ezt a döntést tudja hathatósan támogatni, úgy a pedagógustársadalom, mint a családok vonatkozásában.

2.3. A vajdasági magyar általános iskolai hálózat

A vajdasági magyar általános iskolai hálózat az 1990-es években kezdett formálódni, és a XXI. század elejére elnyerte mai strukturális képét. A Magyar Nemzeti Tanács megalakulásával az intézmények alapítási státusza is megváltozott, habár jelenleg nincs meg a jogi kerete a Magyar Nemzeti Tanács által meghatározott alapítói jogok átvételére. A Magyar Nemzeti Tanács az elkövetkező időszakban több szinten próbál majd részt venni a magyar iskolahálózat fejlesztésében, hogy a jogi kifejezések és tartalmak mellett biztosítsa – az intézmény vezetőségével együttműködésben – a magyar szellemiségű oktatás jelenlétét az intézményekben. A korábbi időszakban már megfogalmazott és tartalommal bíró meghatározások: kiemelt jelentőségű általános iskolák, kiemelt státus és társalapítás kezdeményezése, többségében magyar nyelven oktató és színmagyar általános iskolák. A táblázatban felsorolt iskolák a társalapítás alatt álló intézmények:

Intézmény neve	Székhelye	Státusza
Október 18. Általános Iskola	Zentagunaras	Társalapítás kezdeményezése
Dózsa György Általános Iskola	Gunaras	Társalapítás kezdeményezése
Id. Kovács Gyula Általános Iskola	Bácskossuthfalva	Társalapítás kezdeményezése
Arany János Általános Iskola	Oromhegyes	Társalapítás kezdeményezése
Móra Károly Általános Iskola	Szaján	Társalapítás kezdeményezése
Žarko Zrenjanin Általános Iskola	Székelykeve	Társalapítás kezdeményezése
Kókai Imre Általános Iskola	Temerin	Társalapítás kezdeményezése
Petőfi Sándor Általános Iskola	Hajdújárás	Társalapítás kezdeményezése
Cseh Károly Általános Iskola	Ada	Társalapítás kezdeményezése
Csáki Lajos Általános Iskola	Topolya	Társalapítás kezdeményezése
Samu Mihály Általános Iskola	Óbecse	Társalapítás kezdeményezése
Samu Mihály Általános Iskola	Péterréve	Társalapítás kezdeményezése
Kárász Karolina Általános Iskola	Horgos	Társalapítás kezdeményezése
Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskola	Magyarkanizsa	Társalapítás kezdeményezése
Ady Endre Kísérleti Általános Iskola	Kishegyes	Társalapítás kezdeményezése
Stevan Sremac Általános Iskola	Zenta	Társalapítás kezdeményezése
Hunyadi János Általános Iskola	Csantavér	Társalapítás kezdeményezése
Miroslav Antić Általános Iskola	Palics	Társalapítás kezdeményezése
Sonja Marinković Általános Iskola	Nagybecskerek	Társalapítás kezdeményezése
Gróf Széchenyi István Általános Iskola	Szabadka	Társalapítás kezdeményezése

2. táblázat

Összesen 20 társalapítás alatt álló általános iskola működik, melyeknél a Magyar Nemzeti Tanács kezdeményezte a társalapítást. Ezek közül 8 általános iskolában csak magyar nyelven folyik az oktatás. A következő iskolákban csak magyar nyelven folyik az oktatás 1–8. osztályig:

Intézmény neve	Székhelye	Státusza
Október 18. Általános Iskola	Zentagunaras	Társalapítás kezdeményezése
Dózsa György Általános Iskola	Gunaras	Társalapítás kezdeményezése
Id. Kovács Gyula Általános Iskola	Bácskossuthfalva	Társalapítás kezdeményezése
Arany János Általános Iskola	Oromhegyes	Társalapítás kezdeményezése
Móra Károly Általános Iskola	Szaján	Társalapítás kezdeményezése
Žarko Zrenjanin Általános Iskola	Székelykeve	Társalapítás kezdeményezése
Kókai Imre Általános Iskola	Temerin	Társalapítás kezdeményezése
Petőfi Sándor Általános Iskola	Hajdújárás	Társalapítás kezdeményezése

3. táblázat

A Magyar Nemzeti Tanács összesen 18 általános iskolát tekint kiemelt jelentőségű intézményének, és ebből 12-nél kezdeményezte a társalapítást. Ezeknek az iskoláknak a zömében a tanítás magyar nyelven folyik A kiemelt jelentőségű oktatási intézmények, ahol a Magyar Nemzeti Tanács kezdeményezte a társalapítást:

Intézmény neve	Székhelye	Státusza
Cseh Károly Általános Iskola	Ada	Kiemelt és társalapítás kezdeményezése
Csáki Lajos Általános Iskola	Topolya	Kiemelt és társalapítás kezdeményezése
Samu Mihály Általános Iskola	Óbecse	Kiemelt és társalapítás kezdeményezése
Samu Mihály Általános Iskola	Péterréve	Kiemelt és társalapítás kezdeményezése
Október 10. Általános Iskola	Horgos	Kiemelt és társalapítás kezdeményezése
Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskola	Magyarkanizsa	Kiemelt és társalapítás kezdeményezése
Ady Endre Kísérleti Általános Iskola	Kishegyes	Kiemelt és társalapítás kezdeményezése
Stevan Sremac Általános Iskola	Zenta	Kiemelt és társalapítás kezdeményezése
Hunyadi János Általános Iskola	Csantavér	Kiemelt és társalapítás kezdeményezése
Miroslav Antić Általános Iskola	Palics	Kiemelt és társalapítás kezdeményezése
Sonja Marinković Általános Iskola	Nagybecskerek	Kiemelt és társalapítás kezdeményezése
Gróf Széchenyi István Általános Iskola	Szabadka	Kiemelt és társalapítás kezdeményezése
Moša Pijade Általános Iskola	Torontálvásárhely	Kiemelt jelentőségű
Petőfi Brigád Általános Iskola	Kúla	Kiemelt jelentőségű
Testvériség–egység Általános Iskola	Bezdán	Kiemelt jelentőségű
Majsai Úti Általános Iskola	Szabadka	Kiemelt jelentőségű
Szervó Mihály Általános Iskola	Muzslya	Kiemelt jelentőségű

Fejős Klára Általános Iskola	Nagykikinda	Kiemelt jelentőségű

4. táblázat

A többségében magyar nyelven oktató általános iskolák azok, amelyek nem kiemelt intézmények a Magyar Nemzeti Tanács számára, de ezekben az általános iskolákban többségében magyar nyelven oktatnak. A státuszmegjelölés nem jelenti azt, hogy a Nemzeti Tanács nem visel gondot ezekről az intézményekről:

Intézmény neve	Székhelye	Státusza
Novak Radonjić Általános Iskola	Mohol	Többségében magyar
József Attila Általános Iskola	Bácskertes	Többségében magyar
Petőfi Sándor Általános Iskola	Óbecse	Többségében magyar
Szervó Mihály Általános Iskola	Padé	Többségében magyar
Petőfi Sándor Általános Iskola	Magyarcsernye	Többségében magyar
Kis Ferenc Általános Iskola	Bácsgyulafalva	Többségében magyar

5. táblázat

A Vajdaság Autonóm Tartomány területén a magyar általános iskolások száma folyamatosan csökken.[3] A 2011/2012-es tanévben 15 575 magyar általános iskolás volt a tartomány területén. A folyamatos csökkenés miatt a 2014/2015-ös tanévben már csak 14 308 tanuló volt. Négy iskolaév alatt 1 267-tel csökkent az általános iskolás diákok létszáma. Sajnos ez a tendencia folytatódik, így ezzel a jövőben is számolni kell.

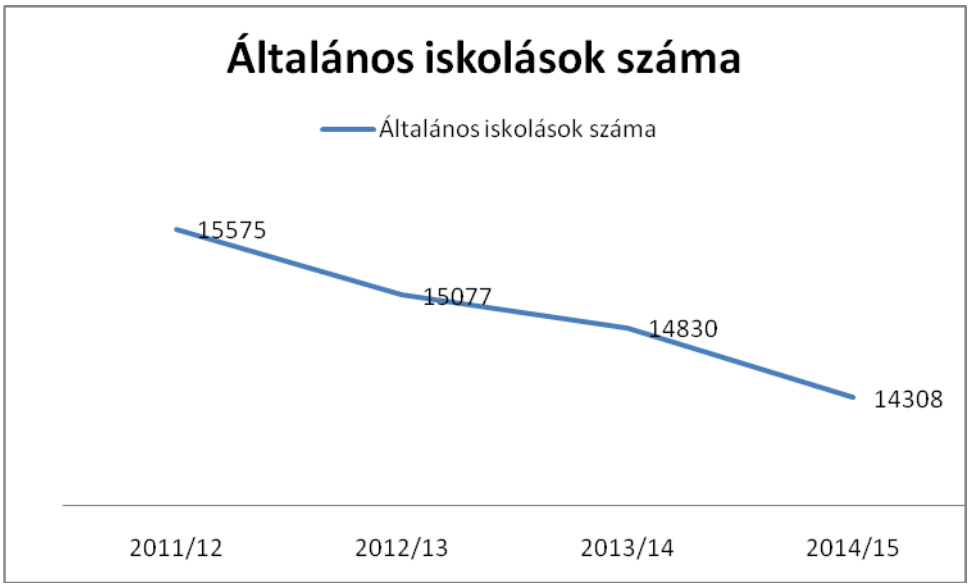

6. ábra. A magyar általános iskolások számának alakulása

[3] A Tartományi Oktatási, Jogalkotási, Közigazgatási és Nemzet Kisebbségi – Nemzeti Közösségi Titkárság adatai szerint.

A Magyar Nemzeti Tanács 2011/2012-es tanévtől napközis programokat működtet Újvidéken (három helyszínen) és Tiszakálmánfalván. Összesen a 2014/2015-ös tanévben 88 diák járt a Magyar Nemzeti Tanács által támogatott napközikbe. A 2015/2016-os tanévben a maradéki Branko Radičević Általános Iskolában is beindult a napközis foglalkozás. A napközis program meghatározó eleme az önazonosságtudat megőrzése, valamint az iskolai teljesítmény fokozása.

Iskola	Helység	Diáklétszám	Osztály
Petőfi Sándor Általános Iskola	Újvidék	25	1–5. osztály
József Attila Általános Iskola	Újvidék	33	1–2. és 3-4. osztály
Sonja Marinković Általános Iskola	Újvidék	15	1–4. osztály
Ivo Andrić Általános Iskola	Tiszakálmánfalva	15	1–4. osztály
Branko Radičević Általános Iskola	Maradék	5	1–4. osztály

6. táblázat

2011/2012-es tanévtől a 2015/2016-os tanévig bezárólag elmondható, hogy ezekben az intézményekben folyamatosan működik napközis foglalkozás.

2.4. A vajdasági magyar középiskolai hálózat

A vajdasági magyar középiskolai hálózatban a Magyar Nemzeti Tanács több státuszt határozott meg. Vannak olyan intézmények, ahol az alapítói jogokat részlegesen átvette, és vannak olyan intézményeink, melyek kiemelt jelentőségűek, valamint többségében magyar nyelven oktató középiskoláink, amelyek nem rendelkeznek kiemelt státusszal. Az iskolahálózaton belül pedig megkülönböztetjük a gimnáziumokat és a szakközépiskolákat. Két olyan középiskolánk működik, amelyben csak magyar nyelven folyik az oktatás.

Intézmény neve	Székhelye	Oktatási nyelv	Státusza
Kosztolányi Dezső Tehetséggondozó Gimnázium	Szabadka	Csak magyarul	Részleges alapítói jog átvétele
Bolyai Tehetséggondozó Gimnázium és Kollégium	Zenta	Csak magyarul	Részleges alapítói jog átvétele
Zentai Gimnázium	Zenta	Többségében magyar	Részleges alapítói jog átvétele
Egészségügyi Középiskola	Zenta	Többségében magyar	Részleges alapítói jog átvétele
Közgazdasági és Kereskedelmi Középiskola	Zenta	Többségében magyar	Részleges alapítói jog átvétele
Beszédes József Mezőgazdasági és Műszaki Iskolaközpont	Magyarkanizsa	Többségében magyar	Részleges alapítói jog átvétele
Műszaki Középiskola	Ada	Többségében magyar	Részleges alapítói jog átvétele
Mezőgazdasági Középiskola	Topolya	Többségében magyar	Részleges alapítói jog átvétele
Gimnázium	Óbecse	Magyarul is oktató	Kiemelt jelentőségű

Közgazdasági és Kereskedelmi Középiskola	Óbecse	Magyarul is oktató	Kiemelt jelentőségű
Svetozar Marković Gimnázium	Újvidék	Magyarul is oktató	Kiemelt jelentőségű
Veljko Petrović Gimnázium	Zombor	Magyarul is oktató	Kiemelt jelentőségű
Nagybecskereki Gimnázium	Nagybecskerek	Magyarul is oktató	Kiemelt jelentőségű
Dositej Obradović Gimnázium és Közgazdasági Iskola	Topolya	Magyarul is oktató	Kiemelt jelentőségű
Svetozar Marković Gimnázium	Szabadka	Magyarul is oktató	Kiemelt jelentőségű
Bosa Milićević Közgazdasági és Kereskedelmi Középiskola	Szabadka	Magyarul is oktató	Kiemelt jelentőségű
Egészségügyi Középiskola	Szabadka	Magyarul is oktató	Kiemelt jelentőségű
Politechnikai Középiskola	Szabadka	Magyarul is oktató	Kiemelt jelentőségű
Vegyészeti-technológiai Középiskola	Szabadka	Magyarul is oktató	Kiemelt jelentőségű
Szabadkai Zeneiskola	Szabadka	Magyarul is oktató	Kiemelt jelentőségű

7. táblázat

A többségében magyar nyelven oktató középiskolák, amelyek a Magyar Nemzeti Tanácsnak nem kiemelt jelentőségű intézményei:

Intézmény neve	Székhelye	Oktatási nyelv	Státusza
Vegyészeti-élelmiszeripari Középiskola	Csóka	Többségében magyarul	Nem kiemelt intézmény
Sinkovics József Műszaki Középiskola	Topolya	Többségében magyarul	Nem kiemelt intézmény

8. táblázat

A középiskolások száma is folyamatosan csökken, A 2011/2012-es tanévben 6 766 tanuló járt középiskolába, mégpedig 326 tagozaton. A 2014/2015-ös tanévben 6 202 tanuló tanult középiskolában 310 tagozaton. A diáklétszámban és a tagozatlétszámban is csökkenés tapasztalható. A 2015/2016-os tanévben a Magyar Nemzeti Tanács által összegyűjtött adatok alapján a Vajdaságban 5 835 középiskolás tanul magyar nyelven.

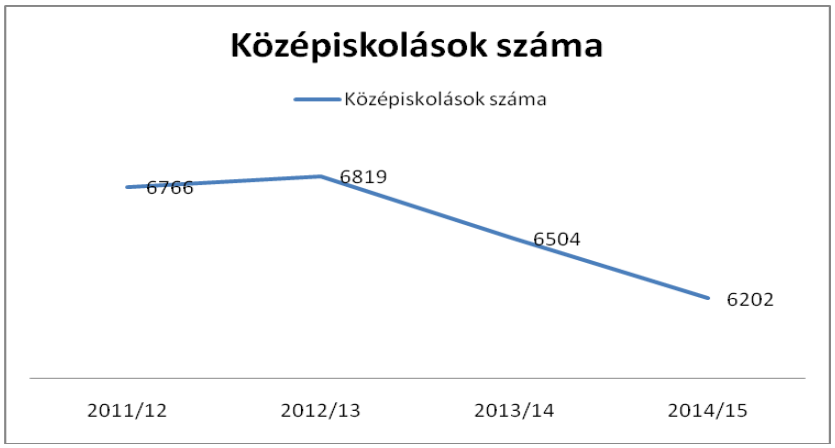

7. ábra. A magyar középiskolások számának alakulása

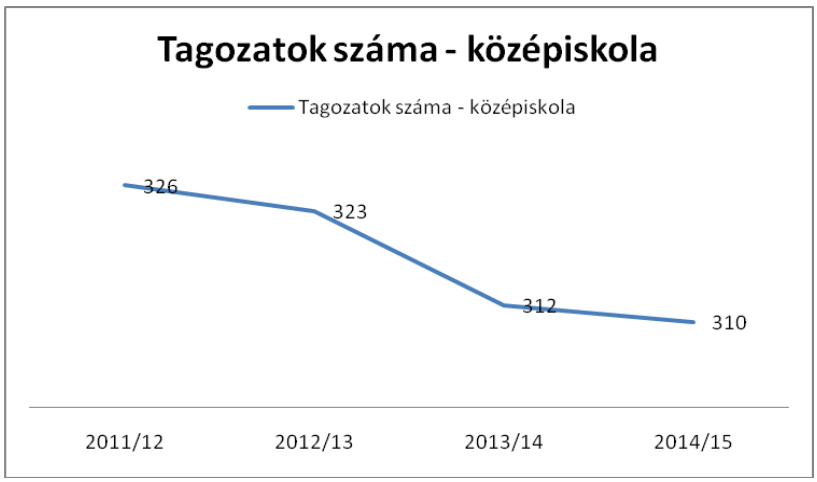

8. ábra. A magyar középiskolai tagozatok alakulása

A diáklétszám csökkenése sajnos ennek a térségnek jellemzője, mert a magyarság létszámfogyása szorosan összefügg a gazdasági és szociális körülményekkel is. Tapasztalható, hogy az óvodai létszámcsökkenés előrevetíti az általános iskolai diák- és tagozatlétszám csökkenést, majd később pedig a középiskolai létszám- és tagozatcsökkenést. Időintervallumban ez – ha az óvodai létszámtól indulunk – 7–8 év, ha pedig az általános iskolai adatokat vesszük figyelembe, akkor 5-6 évet jelent.

A vajdasági magyar oktatási stratégiának, ha fejlesztési stratégiai célokat tűz maga elé, figyelembe kell vennie ezeket a tényeket, és úgy megalapozni az elkövetkező időszak fejlődési lehetőségeit, hogy azok szilárd és valós alapokon nyugodjanak.

Ki kell azonban azt is hangsúlyozni, hogy a lakosság csökkenése általános jellemzője ennek a térségnek, és nemcsak a vajdasági magyarságot érinti, ugyanúgy, mint ahogyan az elvándorlás sem a vajdasági magyarság specifikuma. Az elvándorlás azonban, a közösségünk létszámából kiindulva, érzékenyen érinti a vajdasági magyar közösséget.

3. Stratégiák, fejlesztési célok

3.1. A magyar nyelvű közoktatás fejlesztési lehetőségei és irányai

3.1.1. A Magyar Nemzeti Tanács közoktatási konzultatív testületei – a szakmai párbeszéd állandó színhelyei

Fontos közoktatásunk jelenlegi helyzetének áttekintése, a stratégiai célok és az elsőbbségek meghatározása, melynek megvalósításához elengedhetetlen a megfelelő szakmai, emberi és közösségi háttér. A magyar nyelvű oktatás helyzete eltérő a Vajdaságban. Kiemelten fontos a Magyar Nemzeti Tanács számára a magyar szellemiségű oktatás előtérbe helyezése, ugyanakkor a társadalmi integráció, a gyermekek beilleszkedése a vajdasági magyar oktatási rendszerbe, valamint a szerbiai felsőoktatási struktúrába.

A Magyar Nemzeti Tanács elnöke 2015 júniusában létrehozta az öt területet felölelő közoktatási konzultatív testületeket, melyek figyelembe veszik a térségek sajátosságait, eltérő helyzetüket és körülményeiket. Az öt konzultatív testület önállóan is működik, de közösen is tud tevékenykedni azokon a területeken, amelyek érintik a vajdasági magyar pedagógustársadalmat. A konzultatív testületek feladata, hogy a széleskörű egyeztetést követően olyan szakmai párbeszéd alakuljon ki, amely segíti a Magyar Nemzeti Tanács munkáját. A konzultatív testületekben reprezentálva vannak az általános és a középiskolák is. A Magyar Nemzeti Tanács fontosnak tartja, hogy az öt területen működő általános és középiskolákban dolgozó pedagógusok részt vegyenek a testület munkájában.

A testületeken belül megjelenik a területi eloszlás is, annak függvényében, hogy az ott működő iskolahálózat hol összpontosul. Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy a konzultatív testületekben jelen legyenek az osztálytanítók, az általános és a középiskolai szaktanárok, valamint a művészeti iskolákban dolgozó pedagógusok is.

A vajdasági magyar pedagógusoknak egy ilyen reprezentatív testülete komoly szakmai támogatást tud nyújtani a Magyar Nemzeti Tanácsnak *(9. táblázat)*:

- Tisza menti közoktatási konzultatív testület – 54 fő
  (Ada, Zenta, Magyarkanizsa)
- Bánsági közoktatási konzultatív testület – 54 fő
  (Antalfalva, Begaszentgyörgy, Csóka, Kevevára,
  Magyarcsernye, Nagybecskerek, Nagykikinda, Szécsány,
  Törökbecse, Törökkanizsa)
- Újvidéki közoktatási konzultatív testület – 43 fő
  (Óbecse, Szenttamás, Temerin, Újvidék, Szerémség)
- Nyugat-bácskai közoktatási konzultatív testület – 49 fő
  (Kishegyes, Topolya, Kúla, Apatin, Hódság, Zombor)

- Szabadka közoktatási konzultatív testület – 51 fő
  (Szabadka és a környező települések)

3.1.2. A magyar közoktatás és középiskolai hálózat minőségének fejlesztése – középpontban a pedagógus

A Magyar Nemzeti Tanács kiemelten fontosnak tartja, hogy a vajdasági magyar pedagógusok megkülönböztetett figyelemben részesüljenek. Az intézményben történő oktatás a magyar szellemiséget helyezze előtérbe, ugyanakkor vegye figyelembe az intézményre jellemző specifikumokat. Az oktatási intézményeknél a Magyar Nemzeti Tanács különböző státuszokat vezetett be (részleges alapítói jog, társalapítás kezdeményezése, kiemelt általános és középiskolák, többségében magyar nyelven oktató általános és középiskolák, melyek nem kiemelt intézményei a Magyar Nemzeti Tanácsnak). Ennek megfelelően a Magyar Nemzeti Tanács pályázatokat ír ki az intézmények részére. A pályázatok célja a Szerbiában élő magyar nemzeti közösség szülőföldön való boldogulásának elősegítése, nemzeti azonosságtudatának erősítése és konkrét szellemi és tárgyi eredményt felmutató, célokat tükröző, igényes programok támogatása. A kiemelt jelentőségű oktatási intézmények a következő támogatást igényelhetik:

- működési költség finanszírozása,
- programok szervezése,
- eszközbeszerzés,
- infrastruktúra fejlesztése.

A nem kiemelt jelentőségű oktatási intézmények támogatására is pályázatot ír ki a Magyar Nemzeti Tanács. Fontos, hogy ezekben az intézményekben magyar nyelven is oktatnak. A Magyar Nemzeti Tanács által kiírt pályázatok az új infokommunikációs eszközök beszerzését is támogatja, de célkitűzésünk, hogy a magyar szellemiségű oktatási projekteket támogassuk, és kifejezésre juttassuk közösségünknek az igényét a magyar nemzeti értékek, hagyományok átadására. A közoktatási konzultatív testületek szolgálják azt az innovációs lehetőséget, mely megfogalmazza és megerősíti a magyar oktatási rendszer fejlődési irányait mindenekelőtt magára a pedagógusra támaszkodva, annak emberi és szakmai értékeire. Központi szereplője az oktatásfejlesztésnek a pedagógus a maga kreatív, innovatív hozzáállásával, a nemzeti öntudat magas fokú birtoklásával, valamint annak a lehetőségével, hogy a közösség hasznára legyen. A Magyar Nemzeti Tanács kiemelten fontosnak tartja, hogy megbecsülje a tevékenységét, hogy támogassa önmaga továbbképzésében, valamint annak a közösségnek fejlesztésében, amelyben a pedagógus él.

Az oktatás sikeres működtetéséhez elengedhetetlen a humán erőforrásban rejlő tudás összesítése; az oktatásban érintett szakemberek és pedagógusok által birtokolt tudás megosztása; a humán erőforrás katasztere lehetőséget biztosítana arra is, hogy valamennyi oktatási szakember és pedagógus teljes életpályája, képzettsége, a korábban szerzett tapasztalatai által szerzett kompetenciái egy helyen összegződjenek; a kataszter

által egy területileg és szakmailag racionalizált, hatékonyan kihasznált tudástőkét tudnánk felhalmozni a minőséges vajdasági magyar oktatás javára.

A magyar oktatás színvonalának emeléséhez fontos az új infokommunikációs eszközök beszerzése és hatékony alkalmazása annak érdekében, hogy felhasználásuk, hasznosításuk magyar nyelvű képzésen legyen elsajátítható magyar nyelven elérhető szoftverek biztosításával.

3.1.3. Pedagógusképzés, humánkataszter

2015 végén sem áll a Magyar Nemzeti Tanács rendelkezésére elérhető, pontos és részletes kimutatás a szerbiai magyar pedagógusállományról. Nem tudjuk pontosan, hogy hány pedagógus dolgozik országunkban magyar nyelven (is), nincsenek adataink, hogy milyen iskolai végzettségűek, rendelkeznek-e szakvizsgával, várhatóan hányan mennek nyugdíjba az elkövetkező években, a csökkenő diáklétszám miatt hányan válnak munkaerő-fölösleggé a közeljövőben, hányan dolgoznak két, illetve több iskolában, hánynak nincs megfelelő iskolai végzettsége, mely tantárgyak tanítására kell a jövőben megfelelő képzettségű szakembereket képezni, illetve milyen cselekvési tervet kell kidolgozni azoknak a pedagógusoknak a számára, akiknek tudása és tapasztalata nélkülözhetetlen, de ennek ellenére munkaerő-fölösleggé válhatnak. A Magyar Nemzeti Tanács oktatási stratégiájának egyik jelentős erőfeszítése, hogy amennyiben a társadalmi változások szükségessé teszik, akkor akár egyénre szabott átképzésekkel megtartsa a magyar pedagógus tudását és tapasztalatát, és a magyar közoktatás szolgálatába állítsa.

Mindezekért a Magyar Nemzeti Tanács kiemelt jelentőségűnek tartja, hogy a humánerőforrás kataszterét elkészítse.

Az oktatás központi tényezője maga a pedagógus, maguk a pedagógusok. Szükséges, hogy az elkövetkező időszakban legyen egy olyan összesítése a vajdasági magyar pedagógustársadalomnak, mely birtokolja a tudást, valamint lehetőséget ad a szakemberek és a pedagógusok tapasztalatcseréjére. A humánerőforrás kataszterében egy olyan szellemi potenciál összpontosul, mely biztosítani képes magának az oktatásnak a minőségi átalakulását. A humánerőforrás katasztere lehetőséget ad arra, hogy valamennyi oktatási szakember és pedagógus az életpályája során szerzett tapasztalatait, a képzettsége által nyújtott szakmai kompetenciáit megossza pedagógustársaival, és így egy hatékonyan kihasznált tudástőke álljon a vajdasági magyar oktatás rendelkezésére.

A 2016–2020. évi középtávú oktatási stratégia cselekvési terveinek kidolgozásához ezek az adatok rendelkezésre fognak állni, mert a Magyar Nemzeti Tanács a köztársasági adatvédelmi biztostól megkapta a jóváhagyást a magyar pedagógusok adatlapjainak a kiküldésére, melynek kitöltése önkéntes alapon történik.

A magyar nyelven (is) tanító pedagógusok 2015 decembere folyamán megkapják az adatlapot, amelynek kitöltése után az MNT hivatala egy egységes, bővíthető adatbázist hoz létre. Az adatbázis létrehozása után az MNT helyzetelemzést és konkrét

cselekvési tervet dolgoz ki az oktatás legfontosabb szereplőjének, a pedagógusoknak a képzésére, felkarolására. Mindez az úgynevezett oktatási portál keretében fog történni, amit az oktatás minden szereplője, de elsődlegesen a pedagógusok használhatnak. Itt fognak helyet kapni a tantervek, a tanmenetek, a tankönyvek, e-tankönyvek és egyéb segédeszközök, a szakirodalom, a hazai és anyaországi, valamint az európai uniós versenyek és pályázatok, továbbá a továbbképzések, az egyes szakaktívák fórumjai és egyéb, a pedagógusok munkáját segítő tartalom.

A közoktatás egyik legnehezebb, megoldásra váró problémája a tanulók eltérő szociális hátteréhez való alkalmazkodás, a differenciált tanítás, tanulás és nevelés megszervezése. Pedig napjaink legnagyobb problémái közé tartozik a családon belüli erőszak, valamint a gyermekek bántalmazásának a kérdésköre. Minden ötödik családban ugyanis jelen van az erőszak valamilyen formája. A társadalom viszont elsősorban a pedagógusoktól várja el, hogy a tanórán belüli differenciálással oldják meg a problémát. A tanítási folyamat hatékonyabbá tételéhez nagymértékben hozzájárulna, ha az általános iskolák alkalmazhatnának szociális munkásokat és fejlesztőpedagógusokat egyebek között azok közül a kiváló pedagógusok közül toborozva őket megfelelő képesítés elvégzése után, akik a tanulói létszámcsökkenés miatt munkaerő-fölösleggé válnak.

3.1.4. A diákok pályaorientációja

A szakmai orientáció célja a tanulók pályaválasztásának segítése a vágyak és a lehetőségek összehangolása révén. A Magyar Nemzeti Tanács a pályaválasztási folyamat minden egyes állomásának a segítését fontos feladatának tekinti: különösen az eddig kevéssé ismert, modern szakterületekre vagy éppen a hiányszakmákra felhívni a szülők és a tanulók figyelmét. A jó döntés meghozatalához a diákoknak információkra van szükségük: önmagukról, a középiskolákról és a szakmákról egyaránt. Ebben a tevékenységben a legfontosabb, hogy a tanulókban minél teljesebb kép alakuljon ki önmagukról, képességeikről, készségeikről, érdeklődésükről, hogy tudatosítsák értékrendszerüket, tisztázzák jövőbeli foglalkozásukkal, szakmájukkal kapcsolatos elvárásaikat.

3.1.5. Kiemelt kulturális intézmények a vajdasági magyar közoktatásban

A vajdasági magyarság számára stratégiailag fontos kiemelt kulturális intézmények, művelődési intézményhálózat meghatározó jelentéssel bír a közoktatás számára is. Olyan évtizedes, évszázados értékek birtokában van ez az intézményrendszer, amit mindenféleképpen integrálni lehet a közoktatásba, valamint a középiskolai és felsőoktatásba. A kiemelt kulturális intézményeket a Vajdasági Magyar Kulturális Stratégia (2012–2018) az állam által meghatározott körzetek szerint térképezte fel.

Észak-bánáti körzetében, a Tisza mentén él a tömbmagyarság. A településeken kétharmados többségben van. A bánáti oldalon inkább a szigetmagyarság állapota a jellemző. Ez a körzet kiemelkedően magas és fontos intézményhálózattal rendelkezik a

magyarság szempontjából. Ebbe a körzetbe tartoznak Magyarkanizsa, Zenta, Ada, Törökkanizsa, Csóka és Nagykikinda városok.

Város	Intézmény
Magyarkanizsa	Levéltár, művelődési központ
Zenta	Levéltár, művelődési központ, színház, Vajdasági Magyar Művelődési Intézet
Ada	Könyvtár
Törökkanizsa	Művelődési központ
Csóka	Művelődési központ, könyvtár
Nagykikinda	Levéltár, könyvtár

10. táblázat

Az Észak-bácskai körzet területén a vajdasági magyarság egyharmada él. Intézményi ellátottsága teljes. Ehhez a körzethez tartozó városaink: Szabadka, Topolya és Kishegyes.

Város	Intézmény
Szabadka	Színház, könyvtár, levéltár, műemlékvédelmi intézet, múzeum, gyermekszínház és művészmozi
Topolya	Könyvtár, múzeum, művelődési ház, tájház
Kishegyes	Könyvtár

11. táblázat

A Nyugat-bácskai körzet központja Zombor. A magyarok jellemzően szigetmagyarságban élnek ebben a körzetben.

Város	Intézmény
Zombor	Művelődési központ, könyvtár, levéltár és színház

12. táblázat

A Dél-bácskai körzetben jelentős számú magyar közösség él: Péterrévén (itt van a magyar közösség egyedül többségben ebben a régióban), Óbecsén és Temerinben is. Ebben a régióban Újvidék földrajzi helyzetéből kifolyólag a szórványmagyarság központja, de Óbecsén van a legnépesebb magyar közösség.

Újvidék az Európa Kollégium átadásával egy olyan közösségformálási lehetőséget kapott, amely színtere lehet nemcsak az egyetemista fiataloknak, hanem az ott élő ifjúságnak, és az ebben a körzetben élő magyarságnak is.

Város	Intézmény
Újvidék	Színház, levéltár, műemlékvédelmi intézet, múzeum
Óbecse	Könyvtár, múzeum

13. táblázat

A Közép-bánáti körzetre jellemző a sziget- és a szórványmagyarság. A népszámlálási adatok szerint Nagybecskerek a bánáti szórvány- és szigetmagyarság központja (Muzslya magyar közösségét Nagybecskerekhez számítják, annak külvárosaként).

Város	Intézmény
Nagybecskerek	Könyvtár, levéltár, műemlékvédelmi intézet, múzeum, színház

14. táblázat

Dél-bánáti körzetében a magyarság két nagyobb szigetből áll: Torontálvásárhely és Székelykeve. Jelentős még Pancsova magyar közössége.

Város	Intézmény
Pancsova	Levéltár, műemlékvédelmi intézet
Fehértemplom	Levéltár

15. táblázat

A Szerémségi körzet magyarsága szórványmagyarság, és kis falvakban él. A népszámlálási adatok szerint a magyarság összlétszáma nem haladja meg a 3000-et ebben a körzetben.

A kiemelt jelentőségű vajdasági intézmények komoly háttérhálózatot biztosíthatnak a magyar oktatás tartalmainak bővítésére. A vajdasági magyarság történelmi hagyatékának jelentős részét levéltári anyagaink őrzik. Könyvtárainak az elmúlt évek támogatásainak köszönhetően jelentős magyar könyvállománnyal rendelkeznek. A műemlékvédelmi intézetek pedig rendelkeznek olyan szakmai és tárgyi tudással, mely hasznosítható az oktatásban. A vajdasági magyarság számára kiemelt jelentőségű intézmények sorába tartoznak a múzeumok is. Ezek az intézmények rendelkeznek állandó és időszakos tárlattal, melyek az önazonosságtudat erősítésének és nemzeti történelmünk megismerésének fontos részét képezhetik a magyar nyelvű oktatásban. A színházak szerepe pedig kiemelkedően jelentős a kulturális és szellemi értékek teremtésében és átadásában közösségünk számára. Közművelődési intézményeink pedig olyan megfogalmazásokat adhatnak, melyek elősegítik az oktatási célok megvalósítását.

A felsorolt körzetekben több kiemelt jelentőségű rendezvényt tartanak. Olyan gazdag programmal és tartalommal rendelkezik mindegyik térség, mely az itteni magyarságot büszkeséggel tölti el.

Ezeken a rendezvényeken az oktatási rendszer résztvevői (gyermek, pedagógus, szülő) közvetett és közvetlen módon is részt vesz. Ez az a színtér, ahol a kötelező iskolai tartalmakon kívül többlettudást, készség- és képességfejlesztést nyújt a gyerekeknek, szülőknek és pedagógusoknak is. Ezek a rendezvények erősítik a nemzeti önazonosságtudatot, és olyan tartalmi jegyekkel rendelkeznek, melyek kapcsolódnak évezredes történelmünkhöz, kulturális szokásainkhoz, és erősítik a szülőföldön való

érvényesülést. A pedagógusok bekapcsolása/bekapcsolódása ebbe a munkába szintén formálja közösségünket.

3.1.6. Gyermek- és ifjúsági rendezvények a Vajdaságban

A vajdasági gyermek- és ifjúsági rendezvények évente megismétlődnek, és ezért a közösségben kiemelkedő szerepük van. A rendezvényekre való felkészülésben a vajdasági magyar pedagógusok sok időt és munkát fektetnek be, a megszervezéséből pedig kiveszik a részüket. A programok többszintűek, vannak olyan események melyek évről évre ismétlődnek, komoly hagyománnyal rendelkeznek, és vannak napi események, ilyenek pl. báb- és gyermekszínházi előadások. Ezenkívül még ide sorolhatóak az óvodai és iskolai ünnepségek, valamint a tájházak és a művelődési egyesületek gyermek- és ifjúsági programjai. A gyermek- és ifjúsági rendezvényeket havi lebontásban:

Hónap	Rendezvény
Február	Hagyományaink Ünnepe (Zenta)
Március	Március 22. A Szép Magyar Beszéd versenye (Topolya) Március 22. Petőfi Sándor szavalóverseny (Újvidék)
Április–május	Középiskolások Művészeti Vetélkedője (Óbecse) Középiskolások Szín- és Filmművészeti Vetélkedője (Zenta) Néprajzi pályázat (Zenta) Népzenei és népitánc-vetélkedő (Temerin) Plakátpályázat Képzőművészeti pályázat Megzenésített versek pályázata Műfordítói pályázat KMV-döntő (Óbecse) Arcok üveg mögött – VERSfordítások VERSmondó VERSenye (Bácsfeketehegy) Szólj, síp, szólj! népzenei vetélkedő, VMPE népzenei szakosztálya (Újvidék) Észak-bánáti Néptánctalálkozó (Törökkanizsa) Szent György-napi évadnyitó a Topolyai Tájházban (Topolya) Gyermekfesztivál (Magyarkanizsa)
Május	Kálmány Lajos Népmesemondó Verseny (Zenta) Az Énekelt Versek Zentai Fesztiválja (Zenta) Gyermekszínjátszók Találkozója (Bácsfeketehegy) Vajdasági Magyar Óvodások Színjátszó Találkozója Kőketánc énekes népijáték- és népitánc-vetélkedő (Óbecse) Gyermekparádé, Szabadka Általános Iskolások Művészeti Vetélkedője
Június	Mosolytenger Gyermekfesztivál. Ci-Fi Civil Központ, Zenta Nemzetközi Gyermek Néptánc- és Népművészeti Fesztivál, Tisza Mente Közművelődési és Népművészeti Egyesület, Péterréve Szövő, hímző és kézműves tábor. Etno Hagyományápolók Köre, Bajsa A Talentum táborai (Ifjúsági és gyermektábor), Szabadka A Juhász zenekar népzenei táborai Népművészeti és néptánctábor (nyári), Thurzó Lajos Oktatási és Művelődési Központ, Zenta

Július	A Szabadidő Szervezők Egyesületének táborai, Pacsér MAdT – Vajdasági Magyar Amatőr- és Diákszínjátszók Tábora, VMMI–VMMSZ, Zenta Vajdasági Szabadegyetem. Vajdasági Ifjúsági Fórum, Kishegyes Dombos Fest 2014, Dombos Polgárok Egyesülete, Kishegyes Kisoroszi Népművészeti Tábor Fénykút hagyományápoló élménytábor Gyermek néptánctábor, Móra Ferenc Művelődési Egyesület, Kanizsamonostor Vadvirág Hagyományápoló tábor, Vadvirág Hagyományápoló Kör, Ada Nagykunsági Alkotótábor, Bácsfeketehegy Szólj, síp, szólj! népzenei tábor. VMPE, változó helyszín Batyu-tábor, Kodály Zoltán Magyar Művelődési Központ, Zentagunaras Temerini Alkotóműhely és Képzőművészeti Tábor, TAKT, Temerin Népzenei tábor, Temerin A horgosi Bartók Béla Művelődési Egyesület néptánctábora
Augusztus	Talentum Gyermek Néptánctábor, Talentum Tehetséggondozó Művészeti Egyesület, Horgos Ifjúsági Etno Tábor, Péterréve Evangélikus Tábor, Bácsfeketehegy Nemzetközi Ifjúsági Alkotótábor, 9+1 Művésztelep, Bácskossuthfalva Szép Szó Műhely Bukovinai Székely Néptánc- és Fafaragó Tábor, Székelykeve
Október	Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok, Ada Záporka vers- és prózamondó találkozó, VMVE, Bácsfeketehegy (speciális tagozatra járó, értelmileg és tanulásban akadályozott gyermekek és fiatalok részére) Kukoricafesztivál, Magyarkanizsa
November	Vajdasági Magyar Tudományos Diákköri Konferencia (VMTDK), Vajdasági Magyar Felsőoktatási Kollégium Dudás Kálmán Nemzeti Vers- és Prózamondó Találkozó. Bácsfeketehegy Fehér Ferenc Szavalóverseny. Doroszló Ricsaj Népművészeti Találkozó. Petőfi MK, Óbecse Ricsaj Népművészeti Találkozó. Jókai Mór MME, Törökbecse Vajdasági Gyermek Szólótánc Verseny, Talentum Egyesület, Szabadka Tini-Ifjúsági Táncdalénekesek Vetélkedője, Temerin TUDOK, mindig más helyszínen
December	Dél-bánáti karácsonyi szokások és betlehemesek találkozója, változó település és szervező Téli népművészeti és népitánctábor (Zenta)

16. táblázat

Kiemelt jelentőségű rendezvényeink:

Észak-bánáti körzet

Rendezvény	Település	Mióta szervezik?
Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok	Ada	-
Vajdasági Szólótánc Fesztivál	Horgos	2008
Jazz, improvizatív zene…	Magyarkanizsa	1995

Kálmány Lajos Népmesemondó Verseny	Zenta	1994
Hagyományaink Ünnepe	Zenta	1999
Képzőművészetek zentai alkotótábora	Zenta	-
zEtna irodalmi Fesztivál	Zenta	2004
Magyar Nemzeti Népdalkórus Fesztivál	Csóka	2006
Dankó Pista Prímásverseny	Csóka	-
Keszég Károly Emléknap	Padé	1999
Gazdag Ág	Oromhegyes	1987
Kisoroszi Népművészeti Tábor	Kisorosz	-
Észak-bánáti Néptánctalálkozó	Törökkanizsa	2008
Kanizsai Írótábor	Magyarkanizsa	1952
Énekelt Versek Zentai Fesztiválja	Zenta	1995
MAdT – A Vajdasági Magyar Amatőr és Diákszínjátszók Tábora	Zenta	2007

17. táblázat

Észak-bácskai körzet

Rendezvény	Település	Mióta szervezik?
Dombos Fest	Kishegyes	2001
Szép Szó Műhely	Bácsfeketehegy	1994
Interetno Fesztivál	Szabadka	2002
Desiré Villamosa	Szabadka	-
Ezüstcsengő Egyházi Kórusok Találkozója	Szabadka	-
Vajdasági Magyar Kórusok Találkozója	Szabadka	-
Vajdasági Magyar Ünnepi Játékok	Palics	-
Májusi alkotótábor	Bácskossuthfalva	-
Csépe Emléknapok	Kishegyes	1972
Dudás Kálmán Nemzeti Vers- és Prózamondó Találkozó	Bácsfeketehegy	-
Podolszki József Irodalmi Emléknap	Bácsfeketehegy	-
Nemzetközi Művésztelepek Találkozója	Bácskossuthfalva	-
Durindó és Gyöngyösbokréta	-	1963
Vajdasági Magyar Amatőr Színjátszók Találkozója	Szabadka	1996
Magyar Filmnapok	Szabadka	1997
Délvidéki Magyar Színjátszás Napja	Szabadka	2001
Vajdasági Magyar Képzőművészek vándorkiállítása	Szabadka	2009
Desiré Central Station Festival	Szabadka	-
Kosztolányi Dezső Napok	Szabadka	-
Batyutábor	Topolya	1994
Tanyaszínház	Kavilló	-

18. táblázat

Nyugat-bácskai körzet

Rendezvény	Település	Mióta szervezik?
Találkozások	Zombor	2001
Négyesfogat	-	1968
Dunatáji Herceg János Napok	Zombor	2009
Fehér Ferenc Szavaló Verseny	Doroszló	2005
Ötösfogat	-	-
Szenteleky Napok	Szivác	-
Bezdáni Színházi Napok	Bezdán	1987
Vajdasági Magyar Mozgókép Napja	Zombor	2010

19. táblázat

Dél-bácskai körzet

Rendezvény	Település	Mióta szervezik?
KMV	Óbecse	-
Táncművészet Világnapja	Óbecse	-
Magyar Dráma Napja	Újvidék	-
Magyar Költészet Napja	Újvidék	-
Vajdasági Magyar Könyv és Olvasás Napja	Újvidék	-
Vajdasági Magyar Drámaíró Verseny	Újvidék	-
Aranycitera	Szenttamás	1995
Őseink Zenéje	Szenttamás	-
TAKT Művésztelep	Temerin	1976
Vajdasági Táncháztalálkozó és Kirakodóvásár	Újvidék	-

20. táblázat

Közép-bánáti körzet

Rendezvény	Település	Mióta szervezik?
B. Szabó György Napok	Nagybecskerek	
Vajdasági Magyar Könyv és Olvasás Napja	Nagybecskerek	

21. táblázat

Dél-bánáti körzet

Rendezvény	Település	Mióta szervezik?
VIVE – Magyar Nóták és Csárdások Fesztiválja	Torontálvásárhely	1996
Sillandri	Pancsova	-

22. táblázat

A felsorolt rendezvények és fesztiválok a magyarság önazonosságtudatának megőrzésében fontos szerepet játszanak, mint ahogy a magyar szellemiségű oktatásban is kiemelkedő jelentőségűek.

Olyan színtéren működnek ezek a rendezvények, melyek a magyarság szellemi megújulását, valamint a közösség összetartását és a szülőföldön való megmaradását segítik elő. A rendezvények szervezésében és lebonyolításában a pedagógusok is részt vesznek minden körzetben. A pedagógusok többsége felkészítőként is megjelenik a rendszerben, hiszen munkájukkal hozzájárulnak a rendezvények tömegesítéséhez és minőségi munkájához.

Magában a rendezvényekben olyan szellemi potenciál jelenik meg, mely fontos az itt élő magyarság számára. Olyan – tantárgyakhoz köthető elemek – jelennek meg a kiemelt jelentőségű rendezvényeinken, melyek szorosan köthetők az óvodai–iskolai–középiskolai–felsőoktatási rendszerhez: képzőművészeti kultúra, zeneművészet, irodalom, történelem, mozgáskultúra, filmművészet, a hagyományok és a magyar népi kultúra éltetése.

3.1.7. A Vajdasági magyarság öröksége – természetbarát, népi életmód

A vajdasági térben hatalmas lehetőségek rejlenek, olyan értékek halmozódtak fel az elmúlt évszázadokban, melyek a délvidéki magyarság tudatát meghatározták. Történelmi múltunk, identitásunk fontos elemei ezek. A délvidéki magyarság szellemi, építészeti, művészi, irodalmi, műszaki és természetbarát-népi életmódja és gondolkodása a vajdasági térben. Sajátos gondolkodásmódot teremtve és olyan alkotói légkört kialakítva, ami elősegítette a magyarság megmaradását ezen a tájon. A területi jellegzetességek hozzájárultak a Délvidék sajátosságainak a felismeréséhez, egyúttal pedig az egyetemes magyar szellemi, épített és természeti örökség komoly részét képezik.

Területileg négy nagyobb egységre osztható:

Közép- Bácska	Szabadka, Palics, Ludas, Hajdújárás, Kishegyes, Bácsfeketehegy, Szenttamás
Bácskai Duna mente	Zombor, Bácskertes, Apatin, Doroszló, Bács, Futak, Újvidék, Pétervárad
A bácskai Tisza mente	Horgos, Magyarkanizsa, Zenta, Ada, Óbecse, Sajkás-vidék
A bánsági Tisza és Bega mente	Törökkanizsa, Csóka, Beodra, Karlova, Aracs, Törökbecse, Elemér, Nagybecskerek

23. táblázat

Közép-Bácska

- Tanyavilág a Bácskában
- Bácskai betyáremlékek (Rózsa Sándor és Angyal Bandi)
- Szabadka színházi múltja és jelene
- Urak a Bácskában
- Egy Mikszáth-regény moravicai vonatkozásai
- A szecesszió Szabadkán (Raichle-palota, szabadkai városháza)
- A hervadó „bácskai pipacs”, az „alföldi por” és Kosztolányi Dezső (1885–1936)
- Kosztolányi Dezső Ludason
- Rendhagyó biológia- és környezetismereti óra a Ludasi-tó partján
- A Szelevényi-erdőben, növénygyűjtemények készítése, madarak gyűrűzése
- Oktatási-nevelési jellegű program a szabadkai Kosztolányi Dezső Tehetséggondozó Gimnáziumban vagy a Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karon
- A szabadkai Kosztolányi Dezső Színház vagy a Szabadkai Népszínház egy-egy színházi előadásának megtekintése, majd előadás után beszélgetés az előadás színészeivel és készítőivel

Bácskai Duna mente

- Templomosok, ferencesek, szentkutak… (Bács, Doroszló, Bogyán, Tekija)
- Várak és fenséges romok a Duna mentén (a bácsi és a pétervárad vár, Dombó)
- Váradi Péter „selymes” bácsi vára
- A futaki Hadik András huszárgenerális és a két tucat berlini glaszékesztyű
- Kempelen Farkas (1734–1804) és a bácskai eperpálinka
- Régi vízivilág a Bácskában (a Ferenc-csatorna regényes története)
- „Negyvennyolcnak nagy idejében” (Schweidel József)
- A „ködbe” vesző „Tündérlak Magyarhonban”: Gozsdu Elek (1849–1910) és Papp Dániel (1868–1900) Zomborban
- Az elektrotechnika egyik jelentős magyar úttörője, a transzformátor egyik megalkotója a bácsi születésű Déri Miksa gépészmérnök, feltaláló (1854–1938)
- Egy „ideális anarchista” Zomborból: Schmitt Jenő Henrik (1852–1916) filozófus
- Juhász Árpád, a zombori „festész” (1863–1914)
- Egy kalandor, aki Futakon született és a kaliforniai szőlő- és borkultúra atyja lett: Haraszthy Ágoston (1812–1869)
- Kiss Lajos (1900–1982) népzenekutató Délvidéki életútja
- Kiefer Ferenc (1931) nyelvészprofesszor, akadémikus és a világhírű apatini Horn hangszergyár szoros kapcsolata

- Herman Ottó természettudós, néprajzkutató (1836–1914) és a Doroszló környéki pókok
- Örökség és belső változatok (Bácskertes, Gombos, Doroszló)
- „Én és a kisöcsém” az operett és a könnyűzene bölcsőjénél (Ábrahám Pál, a „csodagyerek” és Eisemann Mihály bácskai gyökerei)
- Bernhausen Raichle Ferenc, az örök bohém mesepalotái (1869–1960)
- Duna menti Hollywood – Bosnyák Ernő, a film szerelmese
- Sinkó Ervin és Apatin
- Herceg János és Fehér Ferenc

A bácskai Tisza mente

- Bartók Béla Horgoson
- Beszédes József, az „ébredező” korszak inzsellére
- A zentai csata
- Középiskolások Szín- és Filmművészeti Vetélkedője (Zenta)
- Kálmány Lajos Népmesemondó Verseny (Zenta)
- Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok – a középiskolások beszédművészeti vetélkedője (Ada)
- Than Mór és Than Károly

Bánsági Tisza és Bega mente

- A madárnevű mezőváros és Móra Ferenc
- Munkácsy Mihály Beodrán
- Kálmány Lajos (1852–1919) „parasztpap”, a modern folklórkutatások megalapozója
- Borbély Mihály, a mesemondó
- Fülep Lajos (1885–1970) művészettörténész első írásai a Torontál című lapban
- „Negyvennyolcnak nagy idejében”

3.1.8. A művelődési intézmények közoktatási szerepvállalása

A vajdasági magyarság több évszázados hagyományára épülő művelődési infrastruktúra komoly szellemi és tárgyi örökséget bízott ránk.

A közművelődési intézmények az elmúlt időszakban olyan szerepeket is felvállaltak, melyek elősegítik a közoktatás gördülékenyebb munkáját: foglalkozásokat szerveznek, műhelymunkákat bonyolítanak le, tárlatot vezetnek. A művelődési intézményekben alapos szakmai tudással rendelkező szakemberek dolgoznak, akik tudják segíteni oktatásunkat az óvodától egészen a felsőoktatási rendszerig. Az oktatási rendszer előlátja az iskolán kívüli tevékenységek követését is. Ebben a szerepkörben a közművelődési intézményeink komoly szakmai segítséget tudnak nyújtani.

A közművelődési intézmények mellett kiemelkedő szerepük van és lehet a művelődési egyesületeknek is a Vajdaság-szerte. A vajdasági magyarság többsége területileg elosztva szórványban vagy szigetmagyarságban él, eltekintve Szabadkától, Magyarkanizsától, Zentától és Adától. A magyarság többsége falvakban él, ahol művelődési egyesületek is működnek. A falvakban működő iskolák munkájában ezek az egyesületek aktívan vesznek részt, legtöbbször az ott élő és dolgozó pedagógusoknak köszönhetően.

Az iskolán kívüli tevékenységeket nagyrészt a pedagógusok végzik. A vajdasági magyar művelődési struktúra több helyen átfedi a magyar oktatási hálózatot. Az átfedések olyan szellemi terméket hoznak létre, mely jellemzően innovatív és hagyományőrző. Itt kapcsolódik össze a szakemberek és a pedagógusok munkája. A Magyar Nemzeti Tanács erre szeretne építeni, hogy a szülőföldjükön érvényesülni tudjanak a fiatalok, látókörük szélesebb legyen, és olyan szellemi gazdagsággal tudják megtölteni a mindennapi életet, mely ezen a tájon, a Vajdaságban a vajdasági magyarság szellemi és kulturális öröksége.

4. A vajdasági magyar gyerekek képzési lehetőségeinek növelése, serkentése – az anyanyelvi oktatás megtartása

4.1. Beiskolázási program

A Magyar Nemzeti Tanács beiskolázási programjának a nevét Kormos István közkedvelt és közismert hőséről, a Vackor nevet viselő medvebocsról kapta. A Vackor-program arra épül, hogy segítsük azokat a magyar családokat, akik magyar óvodába íratják gyermeküket. A Vackor-program több részből áll:

1. A Magyar Nemzeti Tanács kampánya az iskoláskor előtti intézmények számára a magyar tannyelvű óvodai csoportokba, valamint a magyar tannyelvű iskolai osztályba való iratkozásra.

2. Családok látogatása a szórványban, ahol kisebbségben él a magyarság. A családlátogatás célja a vegyes házasságban nevelkedő gyermekek szüleivel való kapcsolatfelvétel, melynek során, és a felkínált lehetőségek tükrében, a magyar tagozatra való iratkozásra buzdítjuk a szülőket.

3. Beiskolázási csomag azon tanulók számára, akik magyar tannyelvű első osztályba iratkoznak. A Magyar Nemzeti Tanács szórólapot készít az iskoláskor előtti intézmények számára, ahol magyar óvodás van. Az elmúlt évben két típusú szórólap készült. Az egyik azoknak a szülőknek szólt, akiknek gyermekei óvodába indultak. Ezzel a szórólappal bátorítjuk a szülőket, hogy magyar óvodai tagozatra írassák gyermeküket, hiszen fontos számunkra minden egyes gyermek. A második típusú szórólap célcsoportja azon szülők, akik az általános iskola első osztályába íratják gyermeküket. Ez a szórólap tájékoztatást ad a szülőknek arról, hogy az anyanyelven történő oktatás milyen előnyökkel jár gyermekük számára. A családlátogatási akciót a

Magyar Nemzeti Tanács aktivistái végzik főleg a szórványtelepüléseken, bemutatva a családoknak az anyanyelven történő tanulás előnyeit. Azon szórványtelepülések esetében, ahol a magyar lakósság aránya 20% alatti az összlakosságot tekintve, az elmúlt három évben kiosztásra kerültek a magyarországi Rákóczi Szövetség csomagjai és 10 000 Ft értékű ösztöndíjai is azon elsősöknek, akik magyar nyelven kezdték meg általános iskolai tanulmányaikat. (A 2015/2016-os tanévben a Rákóczi Szövetség csomag- és ösztöndíjkiosztása azokat a községeket is érinteni fogja, ahol a magyar lakosság száma 30% alatti.)

A tájékoztatás szórólapok formájában jutott el az intézményekhez. Az intézmények vezetőivel történő egyeztetés során pedig a beiskolázási csomag kiosztása is megszervezésre kerül. A beiskolázási csomagot a Magyar Nemzeti Tanács tagjai és a különböző bizottságok tagjai osztják, azonban fontos az a tény, hogy a 2015/2016-os iskolaévtől a csomagkiosztás a terepet ismerő aktivisták bevonásával történt.

Tanév	Kiosztott csomagok száma
2011/2012	1931
2012/2013	1818
2013/2014	1824
2014/2015	1607
2015/2016	1598

24. táblázat

Tény, hogy a Magyar Nemzeti Tanács által kiosztásra kerülő csomagok megegyeznek az elsős gyermekek számával. Azokban az általános iskolákban, iskolaépületekben, ahol a magyar nyelvű elsősökön kívül szerb elsős diákok is voltak, ők is kaptak egy-egy szerény ajándékcsomagot.

4.2. Iskolabusz-hálózat

Az iskolabuszprogram a Magyar Nemzeti Tanács oktatási stratégiájának szerves része. Abból az elgondolásból indult ki, hogy az iskolabuszok működtetése növelné a magyarul tanuló diákok számát. A diákbusz hálózatot a 2011/2012-es tanévtől kezdve indította a Magyar Nemzeti Tanács, részben a korábban már működtetett civil kezdeményezés (például: Nagybecskerek), részben az önkormányzat által működtetett iskolabuszok finanszírozásának átvállalásával (például: Topolya), részben MNT-finanszírozásban (például: Szabadka, Nyugat-Bácska). A cél az volt, hogy ne haladja meg a legnagyobb távolság a 20 kilométert, és szakember felügyeljen a tanulók szállítására, hiszen zömében kisdiákokról van szó. A hálózat elve a háztól házig való szállítás volt, ami az előnyök mellett bizonyos hátrányokat is megjelenített, ami különösen erőteljesen volt tetten érhető az egyébként is csökkenő gyereklétszám miatt például Muzslyán, ahonnan éveken át szállították a magyar gyermekeket Nagybecskerekre, noha a nemes civil kezdeményezés elsődleges célja az volt, hogy a város, Nagybecskerek területéről szedje össze és szállítsa háztól házig a gyerekeket, ne

pedig Muzsláyról, az ott egyébként is működő magyar iskolából vigye be a gyerekeket a városba.

A 2014-es év végétől az iskolabusz-hálózat hatékony működtetése mellett szemponttá vált a helyben történő magyar nyelvű oktatás felélesztése, aminek eredményeképpen megnyílt a maradéki magyar osztály, és Verbászon is lett magyar óvodai csoport, Kényszerű, gyors és hatékony felülvizsgálásra kényszerült a nagybecskereki rendszer, hogy a fogyó lélekszám és a kevés elsős miatt ne kelljen bezárni egy iskolaépületet Muzslyán részben a városba szállított gyermekek miatt. A szülők, a pedagógusok és az oktatási civil szféra hatékony, megértő és nyitott együttműködési készségének köszönhetően a súrlódások ellenére ezt az akadályt is sikerült leküzdeni, aminek tapasztalatát mindenképpen bele kell építeni a fontos és nélkülözhetetlen iskolabusz-program működési elveibe.

A Magyar Nemzeti Tanács új célként tűzte ki 2014-es év végén, hogy az iskolabuszok finanszírozását vállalják át az önkormányzatok, amelyek egyébként is buszoztatják a gyermekeket a falvakból, tanyavilágból. Az Oktatás és nevelés alapjairól szóló rendelet előírja ezt mint önkormányzati kötelezettséget. A Magyar Nemzeti Tanács az iskolabusz hálózata a körülményekhez képest jelenleg ésszerűen működik.

Az iskolabusz-hálózat Vajdaság területén a 2015/2016-os tanévben tizenegy községben működik. Összesen 314 gyereket szállítanak a magyar nyelven oktató intézményekbe. Akik az iskolabuszprogramot lebonyolítják: önkormányzatok, diáksegélyező egyesületek, Kuckó gyermeksarok és művelődési egyesület.

Község	Gyermekszám	Lebonyolító szervezet
Szabadka	102	Szabadka város önkormányzata
Topolya	48	Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesület (Szabadka)
Kúla	14	Kuckó Gyermeksarok (Doroszló)
Törökbecse	6	Nagybecskereki Diáksegélyező Egyesület
Nagybecskerek	72	Nagybecskereki Diáksegélyező Egyesület
Nagykikinda	36	Nagybecskereki Diáksegélyező Egyesület
Zombor	7	Kuckó Gyermeksarok (Doroszló), Német László Magyar Művelődési Egyesület (Nemesmilitics)
Hódság	2	Kuckó Gyermeksarok (Doroszló)
Újvidék	5	Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesület (Szabadka)
Ingyia	10	Újvidéki Módszertani Központ
Verbász	12	Kuckó Gyermeksarok (Doroszló)

25. táblázat

A diákbusz program kis falvakból szállítja be a tanulókat, oda ahol magyar nyelvű tanítás folyik, pl. Topolya községben Gunarasra Svetityevóból, Kavillóból, Bogarasról, Pobedáról és Brazíliából, vagy pl. Kúlára Veprődről, Lipárról, Verbászról és Szivácról. A diákbusz közlekedik úgy is, hogy a városok területén gyűjti be a tanulókat, és szállítja a magyar nyelven is oktató intézménybe pl. Szabadka. Ugyanakkor a 2015/2016-os

tanévben beindított iskolabusz Verbász területén a kisóvodásokat gyűjti össze és szállítja az magyar nyelven óvodai csoportot működtető intézménybe. Fontos kiemelni, hogy a diákbusz program mindig a terepen történő változásokhoz rugalmasan igazodik, ami azt jelenti hogy a háztól házig elv érvényesül, az iskolában történő váltáshoz is igazodik, és figyelembe veszi a szülők kérését is. Az iskolabuszprogramot a Magyar Nemzeti Tanács 2013/2014-es tanévtől, a tanév második félévétől a közbeszerzési eljárás miatt nem lebonyolító szerv, csupán közvetítő szerepet tölt be. A lebonyolítást a diáksegélyező egyesületek célpályázat alapján valósítják meg. A lebonyolításban nemcsak diákbuszok vesznek részt, hanem ahol a diáklétszám alacsony, taxit is igénybe vesznek pl. Csonoplyáról Nemesmiliticsre két gyermek utazik. Korosztályok szerinti megoszlás: alsós és felsős diák.

4.3. Diáksegélyező egyesületek a Vajdaságban

A Magyar Nemzeti Tanács a diáksegélyező egyesületek támogatását is kiemelten fontosnak tartja. A diáksegélyező egyesületek feladatának megújítása új elemekkel való bővítését jelenti. Vissza szeretnénk állítani a diáksegélyezők hagyományos jótékonysági tevékenységét. A Magyar Nemzeti Tanács fontosnak tartja, hogy a diáksegélyező egyesületek megújuljanak, és hogy eszközzé válhassanak szülő–pedagógus–diák viszonylatban. Meg kell erősíteni tevékenységüket abban, hogy a vajdasági magyarság középiskolai és felsőoktatási tanulói diákközösségekké váljanak, melyben megformálódik a magyar szellemiség.

Diáksegélyező egyesület	**Székhelye**	**Támogatások száma**				
		2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015
Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesület	Szabadka	432	343	-	-	-
Újvidéki Diáksegélyező Egyesület	Újvidék	-	-	-	-	-
Nagybecskereki Diáksegélyező Egyesület	Nagybecskerek	46	49	-	-	-
Temerini Diáksegélyező Egyesület	Temerin	50	50	-	-	-
Zentai Diáksegélyező Egyesület	Zenta	108	45	-	-	-

26. táblázat

Az öt diáksegélyező egyesület 2011/2012-es tanévtől kezdődően a Magyar Nemzeti Tanács közoktatásról szóló elképzelése szerint a Szekeres László Alapítványon keresztül bonyolították le a pályáztatást, de 2015-től ezt a tevékenységet újra önállóan végzik a Magyar Nemzeti Tanács szakmai és technikai támogatása mellett.

4.4. A magyar nyelvű fejlesztőpedagógiai hálózat kiépítése

Az elmúlt évek, évtizedek tapasztalatai – ezt megerősítették a közoktatási konzultatív testületek is –, hogy az óvodába és az iskolába kerülő tanulók különböző részképességi

zavarokkal küzdenek. Ez nem jelenti azt, hogy az intézménybe kerülő gyerekek iskola- vagy óvodaéretlenek, hanem csak azt, hogy képességeik bizonyos területen hiányosságot mutatnak. A magyar nyelvű fejlesztőpedagógiai hálózat szakszerű segítséget tud nyújtani a szülőnek is, az intézménynek is, de elsősorban a gyermeknek, akit szakszerűen, egyénileg segít a felzárkóztatásban.

A felzárkóztatás pedig hatékony eszköze a tudás elsajátításának. A stabil és iskoláztatásában haladó tanuló aktív és hasznos tagja lehet közösségünknek. A fejlesztőpedagógiai hálózat felméri óvodáskorban a különböző deficiteket. A segítségnyújtás területei a mozgás, a beszéd és a vizuális képességek vizsgálata. Célunk, hogy folyamatosan kövessük és segítséget tudjunk nyújtani az oktatás minden szereplőjének.

A magyar nyelvű fejlesztőpedagógiai hálózat segíti abban a vajdasági magyar óvodásokat és tanulókat, hogy sikeresebb tanulási környezetet hozzanak létre külön kihangsúlyozva a szórvány- és szigetmagyarságot, mivel számukra a nyelvi akadályok komoly nehézséget jelentenek. Szükség van magyar nyelvű logopédusra, gyógypedagógusra, fejlesztőpedagógusra és pszichológusra. A szórvány- és szigetmagyarság távol van a tömbmagyarság központjaitól, ezért az itt élő szülők gyermekeik számára nem tudják, vagy csak nagy anyagi ráfordítással tudják biztosítani a magyar nyelvű szakmai, fejlesztőpedagógiai segítséget.

A logopédiai fejlesztő rendszerhez szorosan hozzátartozik, hogy olyan fejlesztő és rehabilitációs módszereket honosítsunk meg, amelyek könnyen elérhetők azoknak a magyar családoknak a számára, ahol olyan gyermek van, aki veleszületett vagy szerzett fejlődési rendellenességekkel küzd. Az erre vonatkozó konkrét cselekvési tervet a szakemberek a felméréseket követően dolgozzák majd ki. A Magyar Nemzeti Tanács számára minden egyes magyar gyermek és család rendkívül fontos.

Természetesen hatalmas lépés és jelentős előny lesz a magyar nyelven tanuló diákok számára, ha működni kezd a fejlesztőpedagógiai hálózat. Vannak olyan vélemények is, hogy a vegyes házasságban született gyermekek szülei is döntő szempontnak fogják tartani ezt az iskolaválasztáskor. A fejlesztés természetesen hosszú és rendszeres folyamat, hiszen a most óvodába járó gyerekek között lesznek olyanok, akiknek az egész iskoláztatásuk során szükségük lesz a támasznyújtásra.

4.5. A vajdasági diákotthonok szerepe a magyar nyelvű közoktatásban

A Vajdaság területén összesen 10 középiskolai diákotthon található. A diákotthonok száma azonos azokkal a községekkel, ahol a magyar nyelv hivatalos használatban van. Összesen a 2014/2015-ös tanévben a férőhelyek száma a diákotthonokban 2032 hely volt. A következő községek rendelkeznek középiskolai diákotthon(okk)al: Újvidék – két diákotthon: Újvidéki Középiskolai Diákotthon, Brankovo Kolo Középiskolai Diákotthon, Szabadka – Szabadkai Középiskolai Diákotthon, Magyarkanizsa: Tóthfalusi Általános és Középiskolai Diákotthon, Nagykikinda: Nikola Vojvodić Középiskolai Diákotthon, Versec: Verseci Középiskolai Diákotthon, Zombor: Zombori

Középiskolai Diákotthon, Zenta: Bolyai Tehetséggondozó Gimnázium és Kollégium, Futak: Futaki Mezőgazdasági Középiskola és Diákotthon, Bácskeresztúr: Petro Kuzmjak Gimnázium és Diákotthon. Ezen kívül még két diákotthon áll rendelkezésre a középiskolába tanulók számára, melyek a katolikus egyház keretén belül működnek. Ezek a Boldogasszony Iskolanővérek Nagybecskereki Leánykollégium és a muzslyai Emmaus Kollégium fiúk számára. A kollégiumok hálózata segítséget nyújthat abban, hogy a vajdasági magyar gyerekek folytathatják középiskolai tanulmányaikat a szülőföldjükön. Ez a rendszer lehetőséget ad a társadalmi hátrányokkal küzdő diákok esélyeinek kiegyenlítésére és az erre irányuló oktatási tevékenység széleskörű alkalmazására. A középiskolai diákotthoni hálózat esélyt ad arra, hogy a középiskolai rendszerbe a szakkollégiumi rendszer előnyeit is beépítsük. A szakkollégiumi rendszer főbb ismérvei, melyeknek meghatározónak kell lenniük: szakmaiság, közösségiség és a társadalmi felelősség vállalás. Olyan szakmailag kompetens szakembereket kell képezni akik megfelelő módon képviselik nemzeti közösségünket, tudásuk legjavát maguk és a közösségük boldogulására kell fordítani, és merjék vállalni önmagukat, nemzetüket, magyarságukat. A szakkollégiumi rendszer alapja a tagok közös programban való részvételén alapszik és a tehetséggondozási rendszer sajátos eleme is. Célul tűzheti ki a társadalmilag érzékeny és jól informált értelmiségiek képzését. A szakkollégiumok elősegíthetik a tehetséggondozást és az önkiteljesedést a vajdasági színtéren.

A középiskolai diákotthonok és a diákotthonok programjai kulcsszerepet játszanak a vajdasági magyar értelmiség képzésében, hiszen a középiskolák egy olyan oktatási színtérrel rendelkeznek, melyek meghatározzák a későbbi továbbtanulás feltételeit. A Magyar Nemzeti Tanács fontos célkitűzésének tartja, hogy a magyar ajkú gyerekek középiskolai képzését erősítse mind a szakközépiskolában való továbbtanulást, mind pedig a négyéves beiratkozást, valamint a gimnáziumi továbbtanulást. A magyarság nagy százaléka kisebb településeken él, ezért a diákotthonok befogadóképességét növelni kell, ami segíti a „vidéki” tanulók diákotthonban történő elhelyezését.

A befogadóképesség mellett a diákotthonok tartalmi jegyeit is a magyar szellemiséggel és nemzeti identitás tudatával kell megtölteni. A lehetőségeinkhez képest bővíteni kell a középiskolai diákotthon-hálózatot azokban a községekben, ahol többségében magyar ajkú diákok tanulnak tovább. Ezzel lehetővé tennénk elsősorban a falusi környezetből érkező magyar középiskolások számának növelését, és komoly esélyt adnánk arra, hogy továbbtanulhassanak. A továbbtanulás pedig segítené a vajdasági magyar értelmiség megerősödését és itthon maradását.

4.6. Tehetséggondozás

A tehetséggondozás a Vajdaságban hosszú múltra tekint vissza. Több évtizede nemcsak az általános iskolákban, hanem az óvodákban, a középiskolákban és a felsőoktatási képzésben hangsúlyt fektettek a különböző tudományok és művészetek terén kiemelkedő képességekkel bíró tanulók, hallgatók felkarolására. A Vajdaság Autonóm Tartomány 2003-ban hozott döntése alapján megalakult a Bolyai Tehetséggondozó Gimnázium és Kollégium, valamint a Kosztolányi Dezső Tehetséggondozó Gimnázium. A Magyar

Nemzeti Tanács mindkét intézmény megalapításánál és fejlesztésénél jelen volt, és komoly munkát vállalt belőle. A tehetséggondozás térhódításával folyamatosan alakulnak a tehetséggondozó műhelyek. Ezek a műhelyek elsősorban az oktatási intézményekben, de a civil szférában és más területen is működnek. A tehetséggondozás céljai:

- a tehetségek felismerése, kiválasztásának segítése,
- a szakemberek felkészítése, szakmai támogatása,
- a tehetségek életpálya–nyilvántartó és követő rendszerének létrehozása,
- helyi tehetséggondozó programok kialakítása, koordinálása és támogatása.

4.6.1. Tehetségek életpályájának követése

A program magában foglalná a tehetséget és az életpályáját nyilvántartó és követő rendszert, mely az óvodától a közoktatás jogosultságáig tart. Ebbe a munkába a pedagógusokon kívül a szülők is bekapcsolódnának, ami lehetőséget ad arra, hogy a tehetséges fiatalok képességeinek, kompetenciáinak és személyiségi tulajdonságainak, valamint a tehetségsegítő folyamatokról pontos képet kapjunk. Ezekben a programokban többszintű kommunikáció és együttműködési rendszer kialakítása lenne fontos. A célok elérését szolgáló tevékenységek: módszertani kézikönyv kidolgozása és megjelentetése, továbbképzések, műhelybeszélgetések (pedagógusoknak, szülőknek és más családtagoknak), szakmai tájékoztató, nyitott tehetségfejlesztő foglalkozások, a pedagógusok, diákok és szülők részvétele kulturális rendezvényeken.

A régiók közötti tudástranszfer (a Magyar Nemzeti Tanács elnöke által létrehozott közoktatási régiók) kiemelkedő jelentőséggel bír, hiszen minden régió a Vajdaságban specifikumokkal bír, mely hosszú évtizedes tapasztalatokat tükröz. A célok megvalósítása érdekében a pedagóguskataszter összekapcsolja a közoktatást és a tehetségfejlesztést.

A kortárs csoport mind a tehetségterület, mind a tehetségszint alapján szükség szerint differenciáltan, szükség szerint integráltan is kell hogy támogassa a felismert tehetségű fiatalokat. A képzési programokba fontos a pedagógusok, a szülők és a diákok közös részvétele. Ezek a feladatok műhelyfoglalkozásokon, képzéseken, szakmai anyagok kidolgozásán, valamint e-learning útján valósulhatnak meg. Kiemelten fontos a sikeres tehetségeknek mint példaképeknek a bevonása a munkába, ami elősegíti a fiatalok felelősségvállalását a programokban.

A jelenleg hatályban lévő oktatás és nevelés alapjairól szóló törvény lehetőséget ad arra, hogy a közoktatáson belül a tehetséges gyerekekkel foglakozzunk ún. IOP-3 megjelöléssel. A Magyar Nemzeti Tanács kiemelten fontosnak tartja, hogy olyan projektek valósuljanak meg, melyek erősítik a magyar szellemiséget, a szülőföld iránti szeretetet és a szülőföldön való boldogulást. A tehetségsegítő programok integrálhatók a Magyar Nemzeti Tanács közoktatási stratégiájában, hiszen már az elmúlt évben olyan projektek jelentek meg, melyek elősegítik a vajdasági magyar oktatásban részt vevő diákok kiemelt, tehetséggondozását.

A Magyar Nemzeti Tanács a magyar nyelven is képző alapfokú zeneiskoláknak a megújulását elsősorban a diákok népzenei tanszakra való felkészítésében, illetve a Szabadkai Zeneiskolában a népzenei tanszak újabb képzésekkel (vonós, cimbalom és citera) való kiegészítésében látja. A Magyar Nemzeti Tanács segíteni tudná a Szabadkai Zeneiskola népzenei tanszakának beindítását és működési feltételeinek biztosítását, fejlesztését (ösztöndíjprogram beindításával; a szükséges hangszerek, karakterruhák megvásárlásával; szakkönyvtár kialakításával; akkreditált szakképzések, tanulmányutak, terepi kutatások, rangos népzenei rendezvényeken való részvétel, új népzenei szakmai rendezvények, táborok stb. igény szerinti létrehozásának támogatásával; a népzenei tanszakon megbízási szerződéssel dolgozó szakemberek, tanárok útiköltségének, esetleg tiszteletdíjának pótlásával stb.).

A tehetséggondozás sokrétűségét a Magyar Nemzeti Tanács több színtéren is támogatja. A közoktatásban is kiemelt jelentőséggel bír a tehetségtámogatás, de ugyanakkor fontos a civil szféra bekapcsolása is ebbe a munkába. Nem hangsúlyozható eléggé, hogy csak abban az esetben tud működni a rendszer, ha minden résztvevő a saját területén maximálisan be van kapcsolva. Ezekben a projektekben azok a tanulók és pedagógusok vesznek részt, akik az elmúlt években kiemelkedő teljesítményt nyújtottak helyi, körzeti, tartományi vagy nemzetközi színtéren.

Projektek:

- A magyar szellemiségű, a szülőföld iránti szeretetet erősítő oktatási projektek
- Diák-és pedagógusközpontú magyar szellemiségű vetélkedők, programok kidolgozása
- Kúl-turista: vadregényes útvonalak népszerűsítése a vajdasági magyar tájban – kistérségi családi programok
- Nemzeti önazonosságot őrző hagyományos rendezvények
- Az én falum nevének és utcáinak története – helyismereti pályázat
- Hagyományéltető gyermek- és ifjúsági táborok
- Társas készségeket fejlesztő alternatív osztálykirándulások programjai

27. táblázat

A vajdasági magyar tehetséggondozás elengedhetetlen követelménye, hogy bekapcsolódjon a magyarországi tehetséggondozásba. A Vajdaságban kialakult tehetségpont hálózat fejlesztése és támogatása fontos a Magyar Nemzeti Tanács számára. A tehetségpontokban folyó munkát új tartalmakkal lehet frissíteni, melyek elősegítik önazonosságtudatunkat és a magyar szellemiségű oktatás fejlődését.

A Vajdaságban a tehetségkutatás eddig a különböző versenyek, vetélkedők révén valósult meg. Ezeken a rendezvényeken azok a tanulók vesznek részt, akik a művészetek vagy valamely természet- ill. társadalomtudomány területén nyújtanak kimagasló teljesítményt.

Nagy hagyománnyal rendelkező versenyeink a következők:

- Általános Iskolások Művészeti Vetélkedője (ÁMV)
- Középiskolások Művészeti Vetélkedője (KMV)
- Tantárgyháló
- Honismereti verseny
- Géniusz
- Szólj síp, szólj!
- Talentum Fesztivál

A vajdasági tehetségpontok hálózata egy olyan modell, amely a tehetség négy összetevőjét emeli ki (Renzulli-féle módszer):

- átlag feletti általános képesség,
- átlagot meghaladó speciális képességek,
- kreativitás,
- feladat iránti elkötelezettség.

4.6.2. Tehetségpontok a Vajdaságban

A működő tehetségpontok már az elmúlt időszakban bizonyítottak, és 2008-tól regisztrálják magukat a MATEHETSZ tehetségpont hálózatában. A tehetségpontok hálózata a Vajdaságban többségében magyarul és magyarul is oktató iskolák és civil szervezetek.

Tehetségpont neve	**Bejegyzésének éve**	**Helység**
Bolyai Farkas Alapítvány a Magyarul Tanuló Tehetségekért	2008.	Zenta
Bolyai Tehetséggondozó Gimnázium és Kollégium	2009.	Zenta
Cseh Károly Általános Iskola	2012.	Ada
Csóka Művelődési és Oktatási Központ	2011.	Csóka
Stevan Sremac Általános Iskola Emlékiskola tagozata	2010.	Zenta
Észak-bácskai Tehetségpont	2010.	Szabadka
Hunyadi János Általános Iskola	2011.	Csantavér
Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskola	2012.	Magyarkanizsa
József Attila Általános Iskola	2012.	Bácskertes
Majsai Úti Általános Iskola	2011.	Szabadka
Móra István Művelődési Egyesület	2010.	Kevi
Natura Kutatók Klubja	2010.	Zenta
Népkör Magyar Művelődési Központ	2011.	Szabadka
Sever Đurkić Általános Iskola	2011.	Óbecse
Stevan Mokranjac Alapfokú Zeneiskola	2010.	Zenta
Szabadkai Tehetségpont	2009.	Szabadka
Törökbecsei Teleház	2011.	Törökbecse
Stevan Sremac Általános Iskola Thurzó Lajos tagozata	2010.	Zenta

Stevan Sremac Általános Iskola Tömörkény István tagozata	2010.	Tornyos
Vajdasági Magyar Felsőoktatási Kollégium	2008.	Újvidék
Wagner Alapítvány a Tóthfaluban Magyarul Tanuló Tehetségekért	2011.	Tóthfalu

28. táblázat

A vajdasági tehetséggondozást a 2010-ben megalakult Vajdasági Tehetségsegítő Tanács (VATT) vállalta fel mint ernyőszervezet 7 vajdasági tehetségponttal közösen.

9. ábra

A nemzetközileg elfogadott tehetségterületek:

- Nyelvi intelligencia
- Logikai-matematikai intelligencia
- Térbeli intelligencia
- Testi-mozgásos intelligencia
- Zenei intelligencia
- Természeti: föld, növény, állat
- Interperszonális intelligencia
- Intraperszonális intelligencia.

A tehetséggondozás alapvető módszerei:

- Pszichológiai vizsgálat (kreativitás, motiváció, IQ, figyelem, emlékezet, szókincs, logikai-matematikai gondolkodás, tanulási stílus, szorongásvizsgálat, szabadidő, önértékelés)
- Tanulmányi verseny, tanulmányi vagy más teljesítmény
- Véleménygyűjtés (szülő, pedagógus, kortársak stb.)

A Magyar Nemzeti Tanács stratégiájának kiemelt része a vajdasági magyar gyerekek tehetséggondozása minden szinten, aminek jó gazdái az oktatási-civil, kimondottan a tehetséggondozással foglalkozó egyesületek és azok ernyőszervezete, amelyek, éppen

jelentőségük miatt a Magyar Nemzeti Tanács által jóváhagyott évi költségvetési és tartalmi terv alapján tudnak a leginkább összehangoltan dolgozni a jövőben.

4.7. Felnőttképzés – felzárkóztatás

A felnőttképzés mint fogalom ebben az esetben azt a közoktatási funkciót jelenti, amikor azokat a tanulókat ültetjük iskolapadba, akik valamilyen oknál fogva (szociális, gazdasági vagy családi) nem tudták befejezni az általános iskola két ciklusát. A szerbiai oktatási és nevelési törvény lehetővé teszi, hogy ezek a fiatal felnőttek vagy idősebbek befejezzék az általános iskolai tanulmányaikat. Vajdaság területén a 2011/2012-es tanévtől a Szerb Oktatási és Tudományügyi Minisztérium tizenkét vajdasági általános iskolában engedélyezte a felnőttképzés megszervezését a következő helységekben: Pancsova, Nagybecskerek – Ópáva, Újvidék, Belcsény, Nagybecskerek, Torontáloroszi, Óbecse, Verbász, Mohol, Zenta, Zombor, Bácstóváros.

Magyar nyelven a felnőttképzés Zentán zajlik a Stevan Sremac Általános Iskolában, valamint a moholi Novak Radonjić Általános Iskolában részben magyarul. A vajdasági magyarság számára elengedhetetlen, hogy az általános iskolai képzésük befejezett legyen, hiszen ez a mai kor követelménye. A befejezett általános iskola pedig segíti abban a vajdasági magyarságot, hogy folytathassák középiskolai vagy szakiskolai szinten a tanulmányaikat. Elengedhetetlen követelmény a piacképességhez a befejezett általános iskola. A Magyar Nemzeti Tanács pedig fontosnak tartja a vajdasági magyarság iskolázottsági szintjének növelését.

Az oktatási rendszer hibái miatt (is) a magyar nyelvű felnőttképzés felfutó területnek nevezhető, mely szinkronban van az Európai Unió élethosszig tartó tanulási célkitűzésével. Érdekes kérdéskör a képzés nyelve, hiszen a szakszókincset nem csak magyarul, hanem szerb nyelven is ismernie kellene a végzős hallgatóknak. Ennek hiánya gyakori probléma, miként az ellenkezője is, nevezetesen hogy sok szakképzett nem ismeri szakmájának magyar szakszókincsét. Mindkettő hátrányosan érinti a fiatalok munkaerőpiaci pozícióit.

4.8. A vajdasági magyar középiskolai hálózat nyújtotta átképzési lehetőségek

A vajdasági magyar középiskolai hálózat lehetőséget nyújt átképzésre is, melyet összesen kilenc középiskola szervez meg. Általános gyakorlat, hogy a befejezett szakközépiskola után más szakra való átképzésre is lehet jelentkezni.

Középiskolák, melyek átképzést szerveznek

- Mihajlo Pupin Elektrotechnikai Középiskola (Újvidék)
- Zentai Egészségügyi Középiskola
- Közgazdasági és Kereskedelmi Középiskola (Zenta)
- Szabadkai Egészségügyi Középiskola
- Óbecsei Műszaki Iskola
- Bosa Milićević Közgazdasági Középiskola Szabadka

- Szabadkai Politechnikai Iskola
- Beszédes József Mezőgazdasági és Műszaki Iskolaközpont (Magyarkanizsa)
- Dr. Ripp Rózsa Egészségügyi Középiskola (Zombor)

Az átképzés vagy továbbképzés segíti abban a vajdasági magyar fiatalokat, hogy a munkaerőpiacon jobb feltételeket biztosítsanak maguk számára.

4.9 A külföldön szerzett diplomák honosítása/elismerése

A külföldön szerzett diplomák Szerbiában történő honosítását 2015 áprilisáig kizárólag az egyetemek végezték. A honosítani akaró személynek meg kellett keresnie azt az egyetemi kart, mely megegyező, vagy hasonló szakot működtetett az általa befejezett szakkal. Ezek után kezdődhetett maga az eljárás. A folyamat fél évtől egy évig is elhúzódhatott. A kérelem átadása után ugyanis felállt egy szakmai bizottság, mely minden egyes diplomát külön-külön vizsgált meg. Előfordult, hogy ugyanazon diplomát megszerzett egyének esetében is voltak különbségek. Amíg az egyik egyetem kért különbözeti vizsgát, addig a másik nem. Probléma volt továbbá, hogy nem a külföldi intézmény által megadott elnevezés került a diplomára, hanem az az elnevezés, amit az egyetem adott.

A költségeket az egyetemek határozták meg, ehhez adódtak még a diploma és mellékleteinek fordítási összegei, melyek együttesen több száz eurós összeget tehettek ki. 2008-as évtől a Szekeres László Alapítványnál lehetett pályázni a visszatérítésre minden évben. Szinte minden honosítási kérelem munkavállalás céljából történt.

10. ábra

A hét év alatt összesen 716 kérelmezőt tudott támogatni a Magyar Nemzeti Tanács a Szekeres László Alapítványon keresztül.

A legtöbb honosított diplomát Magyarországon szerezték a pályázók, ugyanakkor Horvátországban, Ukrajnában, Norvégiában, Amerikában, Boszniában, Angliában, Olaszországban, Németországban, Franciaországban, Szlovákiában és Montenegróban is szereztek diplomát.

Sorszám	Egyetem/Főiskola	2008.	2009/ 2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
1.	Gábor Dénes Főiskola, Budapest	54	53	22	5	1	1
2.	Szegedi Tudományegyetem	49	53	50	40	22	37
3.	Kandó Kálmán Műszaki Főiskola, Budapest	1	-	-	-	-	-
4.	Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, Budapest	1	-	-	1	-	-
5.	ELTE, Budapest	13	3	2	3	4	2
6.	Magyar Képzőművészeti Egyetem, Budapest	1	-	-	-	-	-
7.	Szent István Tudomány Egyetem, Gödöllő	4	5	2	3	3	-
8.	Konstantin Filozófus Egyetem, Nyitra	1	-	-	-	-	-
9.	Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest	2	1	-	1	-	1
10.	Edinburgh-i Egyetem	1	-	-	-	-	-
11.	Nyugat-Magyarországi Egyetem, Győr	1	2	-	-	-	-
12.	Corvinus Egyetem, Budapest	12	72	11	26	21	19
13.	Pécsi Tudományegyetem, Pécs	3	7	1	2	4	-
14.	Budapesti Műszaki és Közgazdaságtudományi Egyetem, Budapest	13	8	3	-	-	1
15.	Általános Vállalkozási Főiskola, Budapest	1	-	1	-	-	-
16.	Veszprémi Egyetem, Veszprém	1	-	-	-	-	-
17.	Közép-európai Egyetem, Budapest	1	-	-	1	1	-
18.	Semmelweis Tudományegyetem, Budapest	2	4	1	-	2	-
19.	Építészeti Kar, Szarajevó	1	-	-	-	-	-
20.	Universita degli Studi di Trento	1	-	-	-	-	-
21.	Oxford Brookes University, Budapest	1	-	-	-	-	-
22.	Hódmezővásárhelyi Szakképesítési Centrum	-	1*	-	-	-	-
23.	Budapesti Közgazdasági és Államigazgatási Egyetem	-	1	-	-	-	1
24.	Kodolányi János Főiskola, Székesfehérvár	-	1	1	-	-	-
25.	Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Főiskola, Budapest	-	1	-	-	-	-

26.	Kaposvári Egyetem	-	1	-	1	1	-
27.	Műszaki Szakfőiskola, Szabadka	-	1	-	-	-	-
28.	Hochschule für Musik und Theater, München	-	1	-	-	-	-
29.	Kossuth Zsuzsanna Műszaki Szakközépiskola, Hódmezővásárhely	-	1*	-	-	-	-
30.	Fiatal Színházművészetért Alapítványi Színi Iskola, Békéscsaba	-	1	-	-	-	-
31.	University of Southern California, Los Angeles	-	1	-	-	-	-
32.	Zeneművészeti Akadémia, Szarajevó	-	1	-	-	-	-
33.	The Open University Milton Keynes	-	1	-	-	-	-
34.	Pontificia Universitá Lateranense, Róma	-	1	-	-	-	-
35.	Veszprémi Egyetem, Keszthely	-	1	-	-	-	-
36.	Universitat Osnabrück, Osnabrück	-	1	-	-	-	-
37.	Károli Gáspár Református Egyetem, Nagykőrös	-	1	1	-	-	-
38.	Pannon Egyetem, Veszprém	-	1	1	-	-	-
39.	Michel de Montaigne Bordeaux, Bordeaux	-	1	-	-	-	-
40.	Kecskeméti Főiskola, Kecskemét	-	1	-	-	1	-
41.	Magyar Képzőművészeti Egyetem, Budapest	-	1	-	-	-	-
42.	Gál Ferenc Hittudományi Főiskola, Szeged	-	-	1	-	-	1
43.	Magyar Táncművészeti Főiskola, Budapest	-	-	5	-	-	-
44.	Sveučilište TTF, Zágráb	-	-	1	-	-	-
45.	Oslói Egyetem, Oslo	-	-	1	-	-	-
46.	Miskolci Egyetem, Miskolc	-	-	1	-	-	-
47.	Petz Lajos Egészségügyi Középiskola, Győr	-	-	1*[4]	-	-	-
48.	Debreceni Egyetem, Debrecen	-	-	-	2	-	-
49.	Egészségügyi Minisztérium, Budapest	-	-	-	1	-	-
50.	Fakultet primijenjene fizioterapije, Igalo	-	-	-	2	-	-
51.	Ungvári Nemzeti Egyetem, Ungvár	-	-	-	-	-	1
52.	Színház- és Filmművészeti Egyetem, Budapest	-	-	-	-	-	2
53.	Liszt Ferenc Zeneművészeti	-	-	-	-	-	1

[4] Középiskolai diploma honosítása.

	Egyetem, Budapest						
54.	Dunaújvárosi Főiskola	-	-	-	-	-	1
55.	Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem, Budapest	-	-	-	-	-	1
56.	Elektrotechnikai Egyetem, Eszék	-	-	-	-	-	1
57.	Óbudai Egyetem, Budapest	-	-	-	-	-	1

29. táblázat

A honosított diplomákat be kellett illeszteni a szerbiai oktatási rendszerbe. A megszerzett diplomák száma alapján a következő szakok és szakmák voltak a legnépszerűbbek:

Végzettség	**2008**	**2009/ 2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
Orvos	6	6	1	4	2	-
Angol nyelv és irodalom szakos tanár	2	6	8	-	4	2
Gyógypedagógus	3	3	4	9	4	5
Gyógyszerész	5	2	-	1	3	1
Informatikus-mérnök	54	39	25	4	-	1
Kertészmérnök	23	78	5	25	22	19
Jogász	4	-	2	-	-	1
Közgazdász	5	2	4	2	1	1
Magyar nyelv és irodalom szakos tanár	2	4	-	1	-	1
Tanár	8	22	14	7	8	6
Pszichológus	8	3	1	-	-	-

30. táblázat

Ki kell emelni, hogy a tanárok között matematikusok, fizikusok, néptáncoktatók, hangszeren oktatók is szerepelnek.

2015 áprilisától felállt az oktatási minisztériumon belül működő akkreditációs központ, mely tényleges munkáját október elsején elkezdte el. Azok, akik továbbtanulás céljából szeretnének honosítani, továbbra is az egyetemekhez kell, hogy forduljanak. Azok a személyek viszont, akik munkavállalás céljából akarják elismertetni a diplomájuk, az ENIC/NARIC Központban, Belgrádban tudják ezt megtenni.

Az elismertetés első fázisában a minisztérium oldalán található online űrlapot kell kitölteni, össze kell szedni az általuk kért iratokat, illetve időpontot kell egyeztetni. Az adott időpontban meg kell jelenni a hivatalban, majd ott átnézik, hogy minden irat megfelelő-e. Megvizsgálják annak az államnak az oktatási rendszerét, ahonnan a megszerzett oklevél származik. A második szakasz a szakmai rész, amikor a miniszter egyetemi tanárokból álló szakmai bizottságot nevez ki, amely véleményezi a tanulmányi programot. Amennyiben egy tanulmányi programot már egyszer elismertek, többé nem ellenőrzik, így az elbírálási folyamat felgyorsul. Tehát ha már egyszer honosítottak egy bizonyos felsőoktatási intézményben szerzett oklevelet, akkor ugyanebben az intézményben, ugyanezen a szakon szerzett, ugyanolyan elnevezésű diplomát már szinte automatikusan honosítanak.

Sajnos különbözeti vizsgát továbbra is kérhetnek. Ha a diploma honosítása során a bizottság szükségesnek tartja adott tantárgyak meglétét, akkor az elismertetés csak akkor valósulhat meg, ha a pályázó sikeresen letette a kijelölt tantárgyakat.

Az ENIC/NARIC méltányos összeget kér a honosítás lebonyolításáért, ami jóval kevesebb, mint az eddigi egyetemi költségek. Könnyítés továbbá, hogy nem kell a honosítani akaró egyénnek megkeresnie a megfelelő egyetemi kart, mindenki a bizottsághoz fordulhat egységesen. Az egységesített eljárásból kifolyólag egy adott szak esetében vagy nem kell különbözeti vizsga, vagy ha kell, akkor az mindenkinek kell. Az adatbázist emellett folyamatosan bővítik a szakemberek a beérkezett diplomák függvényében, így a diplomákra végre a valós elnevezés kerülhet. Az eljárási idő pedig lerövidül 90 napra, ami által sokkal hamarabb érvényesülhetnek azok, akik Szerbiában szeretnének munkát vállalni.

2015-ös évtől a Magyar Nemzeti Tanács Hivatala segíti a jövőben azokat, akik szeretnék a költségeiket visszaigényelni. A pályázat a visszafizetés kapcsán október 15-én lett meghirdetve és január 31-ig érvényes. A pályázat beadásához elegendő egy elismervény arról, hogy a honosítási folyamat kezdetét vette, tehát azok is tudnak pályázni, akik csak januárban tudják átadni az irataikat, az elismert diplomát, ezáltal nem tudják január 31-ig kézhez kapni. Csupán ki kell tölteni az MNT hivatalos honlapján található űrlapot, és ezt el kell küldeni e-mailben, valamint csatolni kell a kért dokumentumokat, és mindezt együtt személyesen, vagy postai úton el kell juttatni a hivatalba.

A beadott kérelmek folyamatosan csökkennek. A költségek megtérítésében – mint az előző években is – a Magyar Nemzeti Tanács segítséget nyújt, hogy a beadott kérelmek teljes összegét megtérítse.

4.10. A szakkollégiumi rendszer, szakképzés, duális képzés

A magyarországi szakkollégiumi rendszer eleme a sajátos öntevékenységben valósul meg. A rendszerben részt vevő tagok – szakkollégisták –, akik igyekeznek megteremteni a magas szakmai színvonal eléréséhez a szakmai környezetet. A szakkollégiumok egyaránt lehetnek terei a szó fizikai és szellemi értelmében is úgy a tehetséggondozásnak, mint a társadalmi hátrányokkal küzdő diákok esélyei kiegyenlítésének. A vajdasági szakkollégiumi rendszer kialakítása a Magyar Nemzeti Tanács egyik célja.

A kollégium szellemi, kulturális és közösségi életét meghatározó tevékenységek töltik ki. A Magyar Nemzeti Tanács számára a kollégiumi rendszer kiépítése nem csak a felsőoktatás területén fontos, hanem a középiskolai diákotthon hálózat fejlesztésében is. A Vajdaság területén működő kollégiumok elsődleges feladatai közé tartozik, hogy megfelelő tanulási feltételeket biztosítson. A kollégiumok feladatai közé tartozik:

- közösségformálás,
- tanulási feltételek biztosítása és minőségi fejlesztése,

- a szabadidős tevékenységek minőségi biztosítása,
- tehetséggondozás,
- felzárkóztatás.

A szakkollégiumok szakmai tevékenysége a belső programokon keresztül valósul meg. Minden évben meghatározó része a kollégiumoknak, hogy az aktuális tagok fejlődését szolgáló belső programokat biztosítson az intézmény. Nyílt programok, közösségi programok (születésnapok, tematikus programok, események, nemzeti ünnepek, nemzeti ünnepnapok) táborok, versenyek, sport- és rekreációs programok segítik elő a szakkollégiumi rendszer kialakítását. A szakkollégiumi rendszer a Magyar Nemzeti Tanács számára olyan lehetőségeket nyújt, amely segíti nemcsak az ott tanulók boldogulását, hanem közösségformálást és a magyar szellemiségű gondolkodásmódot is ösztönzi. A kollégiumok olyan kulturális, oktatási és művelődési központokká válhatnak, melyek elősegítik az itthon maradás közösségformáló erejét. Azokban a helységekben, ahol működnek kollégiumok, a Magyar Nemzeti Tanács olyan lehetőségekhez juthat, melyek elősegítik az ott magyar nyelven tanuló diákok szakmai előrehaladását, önismeretét, identitáserősítő gondolkodásmódját, kommunikációját és kompetenciájának fejlődését az élet szinte minden területén.

A vajdasági magyar középiskolai diákok számára a szakkollégiumi rendszer egy biztos kapaszkodót nyújthat, és megerősítheti az itthon tanulást.

4.11. A vajdasági magyar szakképzés fejlesztése

A szerbiai gazdaság versenyképességének javítása nem képzelhető el versenyképes, sikeres és hatékony szakképzés nélkül. Az elkövetkező években – így az itt élő magyar nemzeti közösség számára is – az egyik legnagyobb kihívás a foglalkoztatottság szintjének növelése lesz.

Helyzetkép:

- A szakképzési rendszer elaprózott, a fejlesztések fenntarthatóságához hiányoznak a feltételek.
- A képzés munkaerő-piaci igényekhez való alkalmazkodása, a képzések tartalmának a gazdaság igényeihez igazítása nem megfelelő.
- Csökkent a szakképzett munkaerő száma, ami a munkaerő-piaci igények kielégítetlenségéhez vezetett.
- Az iskolarendszerből befejezett iskolai végzettség, illetve szakképzettség nélkül kilépők és lemorzsolódók aránya magas.
- Alacsony szintű a tapasztalatok értékelése, az innovációk terjesztése és a szerb nyelv ismerete.
- Az iskolai rendszerű szakképzés nem alapozza meg megfelelően az egész életen át tartó tanulást.
- Nem alakult ki egymást erősítő kapcsolat a nevelési célok, az értékelési rendszer, a program- és a minőségfejlesztés között.

- A gazdálkodók, főleg a kisvállalkozások még mindig kevésbé érdekeltek a tanulók minőséges és hatékony képzésében.

Elvárásunk tehát, hogy a szakiskolai és középiskolai képzésben részt vevő fiataljaink a munkaerőpiacra használható végzettséggel lépjenek ki. Ennek feltétele pedig nem más, minthogy a gyakorlati oktatás lépést tartson a korszerű termelési rendszerekkel. Különösen fontos a duális képzés általánossá tételét azokon a területeken, ahol ez kivitelezhető.

A megfelelően felszerelt tanműhelyek elősegítik tanulóink hatékonyabb gyakorlati tudásának elsajátítását, ami nagyban hozzájárulhat a későbbiekben az elhelyezkedésük sikeréhez mind a munkáltatóknál, mind pedig a magángazdaságok és vállalkozások működtetésében is.

Célok a szakképzés területén:

- Magyar nyelvű és szellemiségű komptenciaközpontok kialakítása.
- A szerb nyelv tanításának megreformálása.
- Szakmai hozzáértés, szakértelem, hivatottság.
- Korszerűség, gyakorlatiasság, rugalmasság, a munkaerő-piaci igényekhez való igazodás.
- A gyakorlati képzés attraktivitása, érdekeltségi rendszerének növelése.
- A tankönyvellátás helyzetének rendezése: hazai szakkönyvek írásával és fordításával, valamint anyaországi szakkönyvek online alkalmazásával.
- Korszerű, szolgáltatásbarát, a felhasználók elvárásait rugalmasan követő, a tanulók számára a sikeres és hatékony munkavállaló felkészítését biztosító magyar tannyelvű szakképzési központok megerősítése.
- A vajdasági magyar szakképzés modernizációjában, a fejlesztéspolitika kialakításában és megvalósításában a gazdaság, a vállalkozói szektor képviselőinek tényleges szerepvállalása (egyebek között a diákok ösztöndíjazásával is), illetve az ezt biztosító szakmai érdekegyeztetés a Vajdasági Magyar Közösségfejlesztési Központ közreműködésével.
- A gazdálkodó szervezetek számára a gyakorlati képzésben történő részvétel attraktivitásának, illetve érdekeltségi rendszerének növelése
- Nívódíj alapítása azon szakképző intézmények számára, amelyekben a szakképesítést szerzők nagy arányban helyezkednek el a munkaerőpiacon.
- Célunk, hogy 2020-ig a Vajdaságban legalább nyolc olyan korszerű, a szakképzés szolgálatába állítható tanműhelyekkel felszerelt iskolaközpont legyen, amelyekben a régió magyar diákjai megfelelő szintű oktatásban részesülhetnek mindenekelőtt a mezőgazdasági és állattenyésztési, a vendéglátó-ipari és idegenforgalmi, a műszaki és informatikai, a vegyészeti, élelmiszeripar és technológiai, elektrotechnikai és építészeti, valamint a közgazdasági, kereskedelmi és egészségügyi szakirányokon.

A Magyar Nemzeti Tanács a magyar szakképzés területén tehát olyan iskolafejlesztésre törekszik, amely által a szakiskolák és szakközépiskolák szakmai és módszertani felkészültsége, szolgáltató jellege, infrastrukturális ellátottsága, hálózati kapcsolati tőkéje hosszú távon minőségileg javul. Az intézményi szintű innováció megvalósulásával a szakképzésben részvevők korszerű technológiai eszközök alkalmazásával sajátítják el szakmájuk fortélyát; az oktatásban, képzésben résztvevő szaktanárok módszertani továbbképzés keretében tanulják meg az új képzési körülményekhez igazodó tanítási módszereket. A vállalkozói szféra szakképzésbe történő bevonása révén a szakképzésben résztvevő diákoknak lehetőségük nyílik gyakorlati projektekbe és tevékenységekbe bekapcsolódniuk. A megvalósuló duális képzésen belül a gyakorlattal összekapcsolt tanulás jut főszerephez, hogy a tanulók vállalkozással kapcsolatos tapasztalatokra, minél hatékonyabb szakmai gyakorlatra tegyenek szert.

Fejlesztéseink célja, hogy új módszerekkel a nehezen tanuló gyerekeknél is minél jobb eredményt érjenek el a szakiskolák. Egyrészt ezt segítheti a tananyagok integrált formában történő feldolgozása, a projekt szellemű képzés bevezetése, a közismereti és szakmai alapozás fejlesztése; másrészt a jól felszerelt szaktantermeken kívül mindenekelőtt olyan modern tanműhelyekre van szükség, amelyek lehetőséget nyújtanak magas színvonalú szakmai ismeretek elsajátítására, gyakorlására. Mindez a középiskolai kollégiumi hálózat bővítésével és a szakkollégiumi képzés bevezetésével még inkább megerősíthető.

11. ábra

Operatív terveink szerint egyebek között 2016 márciusáig négy térségi, többnyire magyar nyelven oktató, integrált szakképző központ kezdi el működését Adán, Magyarkanizsán, Szabadkán és Topolyán. Így a magyar nyelvű mezőgazdasági,

állattenyésztési, vendéglátó-ipari és idegenforgalomi, műszaki szakképzésben tanulók többsége ilyen intézményben tanulhat tovább magyar nyelven. Folytatódik több szakképző iskola infrastrukturális fejlesztése is 2016 januárjától szórvány- és tömbközösségben egyaránt: Csókán, Nagybecskereken, Óbecsén, Szabadkán, Törökkanizsán, Újvidéken, Zentán és Zomborban.

4.12. A cserkészmozgalom mint a nemzeti öntudat megerősítésének eszköze

A cserkészmozgalom jelentős erővel bír a magyar nemzeti öntudat ápolásában, az értékek megőrzésében, az összetartozás érzésének erősítésében, valamint a testi és szellemi nevelésben. Fontos szerepet játszik a társadalom morális megerősödésében, a szétzilálódott értékrend helyreállításában.

A cserkészet a gyerekek és fiatalok részéről színvonalas szabadidőtöltés, a nagyobbak részéről felelősségvállalás és életforma, a felnőttek részéről pedig támogatásukra igényt tartó, megnyugtató közösség, amely felnövekvő gyermekeiknek segítséget nyújt abban, hogy emberebb emberek és magyarabb magyarok lehessenek. A cserkészet helyi, állami, valamint nemzetközi szinten is hasznos közösség, hiszen a cserkészek számára alapszabály a becsület, a kitartó munka és a testvéri összetartozás.

A cserkészmozgalom célja, hogy színvonalas programokat, például táborozásokat szervezve teremtse meg újra a nemzeti közösség összetartozás-élményének lehetőségét. A cserkészek alapvető célkitűzése, hogy felkészítsék a fiatalokat állampolgári kötelességeik teljesítésére, és mind testileg, mind lelkileg egészséges életmódra neveljék őket.

A cserkészet tehát jelentős erővel bír a magyar nemzeti öntudat ápolásában, az értékek megőrzésében, az összetartozás erősítésében, a testi és szellemi nevelésben. A cserkészmódszer a 100 éve változatlan cserkészalapelvekre épülő nevelői munka.

4.13. Regionális szakmai pedagógusképző központok

Az országban megalapított 12 regionális központ és szakmai továbbképző központ (Magyarkanizsa, Nagykikinda, Šabac, Smederevo, Kragujevac, Užice, Čačak, Knjaževac, Kruševac, Niš, Novi Pazar, Leskovac,) a Szerbiai Regionális Központok és Szakmai Továbbképző Központok Hálózatába tömörülve fejti ki tevékenységét.

12. ábra

Ezeknek a központoknak azonos a rendeltetése, működési koncepciójukban nincsenek eltérések, de vannak különbségek is, amelyek egy-egy régió sajátosságából eredhetnek. A Magyarkanizsai Regionális Szakmai Pedagógus-továbbképző Központ abban egyedülálló, hogy alaprendeltetése és céljai mellett, a többnemzetiségű közösség egyik alapvető igényének tesz eleget azzal, hogy a továbbképzéseken részt vevők anyanyelvén biztosítja a képzéseket. A központ megalapítására és működésére vonatkozó projekt, a törvényi jogosultságok alapján a Magyar Nemzeti Tanács szakmai és társadalmi jelentőségére támaszkodva, e tekintélyes intézmény támogatását elnyerve végzi a főként magyar nyelvű, de a környező iskolákban folyó tanítás jellegére való tekintettel szerb nyelven is folytatott szakmai továbbképzések megtervezését, megszervezését és lebonyolítását.

Megalapítását (2010. június 14.) a Tisza menti és az észak-bácskai térség oktató-nevelő intézményeiben dolgozó pedagógusok szakmai továbbképzése iránti igény és egyben követelmény indokolta. A központ működése jelentős mértékben tehermentesíti az oktató-nevelő intézményeket a pedagógus-továbbképzés megszervezésével és finanszírozásával járó feladatok és kötelezettségek alól.

A szakmai továbbképzési stratégia alkalmazását és megvalósítását a Szerb Köztársaság oktatási rendszerét képező intézményekkel és intézetekkel együttműködve végzi, a Szerbiai Regionális Központok és Szakmai Továbbképző Központok Hálózatának szerves részeként, amely az oktató-nevelő tevékenység reformjának és fejlesztésének pontosan megfogalmazott szabványok és szabályozott ügyvitel szerint működő kompetens tényezője.

A Magyarkanizsai Regionális Szakmai Pedagógus-továbbképző Központ egyedülállóan többségében magyar nyelvű szakmai továbbképzéseket szervez a szerbiai hálózaton belül. A központ mint a térség tanügyi dolgozóinak szakmai továbbképzésével megbízott illetékes, feladatait felelőséggel és szakmai megalapozottsággal végző intézménye minőségi szolgáltatást nyújt felhasználóinak, ezzel sajátos módon gazdagítva a közösség és a térség kapacitásait és erőforrásait.

A környező helyi önkormányzatok igényei és szükségletei szerint, a regionális központ szolgáltatásai az alábbi községek számára állnak rendelkezésre: Törökkanizsa, Csóka, Zenta, Ada, Topolya, Szabadka, Zombor, Kishegyes. Ezekben a községekben mintegy 3000 tanügyi dolgozó tevékenykedik. Többségében magyarok.

4.14. Tankönyvhelyzet

A vajdasági magyar tanulók által használt tankönyvekről a Magyar Nemzeti Tanácsban eddig nem volt nyilvántartás.

A Magyar Nemzeti Tanács 2015 júliusában kérelemmel fordult a szerbiai tankönyvkiadó intézetekhez, amelyben az egyes kiadók által kiadott, kiadás alatt lévő és a tervezett tankönyvek listáját kérte. A tankönyvkiadók a kérésnek eleget tettek, és határidőn belül megküldték az általuk kiadott tankönyvek, munkafüzetek, laboratóriumi gyakorlatok és egyéb, már forgalomban lévő taneszközök jegyzékét, valamint a tervezeteket. A Magyar Nemzeti Tanács hivatalában elkészült a most használatban lévő tankönyvek adatbázisa, amely az iskoláskor előtti és az általános iskolai oktatásra vonatkozik. Magyar nyelven a következő kiadók adtak ki könyvet: Tankönyvkiadó Intézet, Klett kiadó, Gerundium, Kreativni centar, Atos, Nova škola, Logos, M&G Dacta.

Megállapítható, hogy az általános iskola első ciklusára minden tantárgyból a tanulók rendelkezésére áll legalább egy kiadótól tankönyv. Az általános iskola második ciklusára a legtöbb tantárgyból van tankönyv. Az évek óta hiányzó Magyar nyelv az általános iskola 8. osztálya számára 2015 szeptemberében megjelent, és már a 2015/2016-os tanévben használatba került, amire óriási szükség volt, hiszen az anyanyelvi kisérettségire való felkészülésben nélkülözhetetlen. A magyar identitástudat erősítése, a magyar néphagyományok megismerése és ápolása céljából sürgősen szükség lenne a néphagyomány mint választható tantárgyból egy tanári kézikönyv megírására és kiadására az általános iskola első ciklusában,. A legtöbb iskolában a néphagyományt mint választható tantárgyat kevés iskolában kínálják fel a tanulók számára, mivel a tanítóknak nincs semmilyen segédeszközük és iránymutatójuk.

A középiskolák számára kevés a használatban lévő tankönyvek száma, és a meglévő tankönyvek is elavultak, és igen régi kiadásúak. A legtöbb középiskolai tankönyv a gimnáziumok tanulói számára íródott, a szakközépiskolák számára elhanyagolható a használatban lévő tankönyvek száma.

Az egyéni fejlesztésű tanterv alapján tanuló tanulók számára egyáltalán nincs tankönyv. A zeneiskolába járó középiskolai tanulók számára is hiányoznak a szakkönyvek.

A forgalomban lévő tankönyvek közös ismertetőjele, hogy a legtöbb régi kiadású, nem tartalmaz többszintes feladatokat, és nem felel meg a modern és a tanulókat ösztönző didaktikai feltételeknek. A fordítások minősége kielégítő, azonban továbbra is előfordulnak hibák a tankönyvekben. A Magyar Nemzeti Tanács címére folyamatosan érkeznek a lefordított tankönyvek véleményezésre, amelyeket minden esetben magyar nyelv és irodalom, valamint legalább egy szaktanár véleményez. Annak érdekében, hogy a fordítást a jövőben kizárólag a legismertebb és legkompetensebb szaktanárok fordítsák, adatbázis készül nyilvántartásukra.

A Magyar Nemzeti Tanács elnöke szakemberek bevonásával megbeszélést folytat a Tanterv és Tankönyv Fejlesztő Központtal a többi nemzeti tanáccsal egyetemben, a nemzeti kisebbségek számára fontos nemzeti elemeket tartalmazó tantervek és tankönyvek jövőbeli tartalmáról. Egységes álláspontot képviselve a nemzeti tanácsok kérik a központot és a minisztériumot, hogy dolgozzák ki a történelem, zeneművészet, képzőművészet tantárgyak pontos tantervét a standardok szerint, majd ugyanezen feltételek mellett a tankönyvek mellékletét a kisebbségek számára. Ezután válhat lehetővé például a kisérettségin a nemzeti történelemhez kapcsolódó kérdések beiktatása is a feladatok közé.

2015-ben megjelent az új tankönyvtörvény, melynek sok újdonsága van. Többek között különbséget tesz a többségi és a kisebbségi nyelven kiadott tankönyvek között. A jövőben a kisebbségi, köztük a magyar nyelven kiadott tankönyv nem lehet drágább az eredeti szerb nyelvű tankönyvnél. A külföldről hozott tankönyvek, amennyiben azok tartalma nem fedi 80 százalékban a szerbiai tantervet, akkor csak segédeszközként használhatók, erről pedig az új törvény konkrét megjelölése szerint a tartományi illetékes titkárság és a Vajdasági Pedagógiai Intézet hozhat döntést.

A Magyar Nemzeti Tanács 2011-től, a törvény adta keretek között véleményezi a magyar nyelven is íródott tankönyveket:

13. ábra

A tankönyv-véleményezés 2011-ben magas számú volt (53) majd stagnált a következő években. Zömében általános iskolai tankönyvek és feladatgyűjtemények kerülnek véleményezésre, de megtalálható itt – igaz kis számban – óvodai munkáltató füzet és középiskolai tankönyv is.

A véleményezés mindenféleképpen magában foglalja a szakmaiságot, a magyar szellemiséget is. Magas szakmai mércéknek kell megfelelnie a tankönyveknek, hiszen az elkövetkező nemzedékek fogják használni, és a Magyar Nemzeti Tanácsnak ebben nagy a felelősége.

4.15. A szülőföldön való továbbtanulás esélyének növelése

A Magyar Nemzeti Tanács a 2010–2016 időszakra terjedő közoktatási stratégiájának az egyik legfontosabb alapköve a szülőföldön való továbbtanulás serkentése. Köztudott, hogy a középiskolát végzett tanulók továbbtanulása az egyik legfontosabb cél, hiszen a felsőfokú végzettségűek részarányának a növelése a magyarság szempontjából kiemelten fontos. A Magyar Nemzeti Tanács által már beindított és bejáródott felsőoktatási ösztöndíjprogram a 2015/2016-os tanévre vonatkozólag bővült, módosult, hiszen az Európa Kollégium 2015 szeptemberében megnyitotta kapuit Újvidéken.

4.15.1. Tájékoztató körutak és programok

2015 őszén a Magyar Nemzeti Tanács szervezésében a konzultatív testületekkel megtárgyalva egy többkörös tájékoztató körút indult, amely célul tűzte ki az eddigi gyakorlat jó példáinak megtartása mellett annak bővítését. Terveit a következő pontokban kívánja megvalósítani:

- szülői értekezleteken ismertetni az érettségizők szüleivel az MNT támogatási programját (november eleje);

- osztályfőnöki órákon a VaMaDiSz aktivistái (legalább harmadéves egyetemisták) és az MNT képviselői ismertetik az érettségi előtt állókkal a továbbtanulás lehetőségeit, buktatóit, saját tapasztalataikat (december elején), és kiosztják a Felsőoktatási tájékoztató füzetet;
- február folyamán regisztrálnak az érettségizők az MNT diákportálján a www.breki.mnt.org.rs honlapon a tantárgyi felkészítő programra;
- márciustól elkezdődik az online felkészítő;
- április és június közötti időszakban a tantermi felkészítő órák valósulnak meg;
- a nyári szünidőben a harmadik osztályt végző középiskolások szerb nyelvi felkészítő tanfolyama zajlik;
- szeptemberben az elsőéves egyetemisták intenzív szerb nyelvi felkészítő tanfolyama folyik.

A 2015 novemberében megtartott szülői értekezleteken bebizonyosodott, hogy a vajdasági szülők és családok nem tájékozottak a Magyar Nemzeti Tanács évek óta tartó ösztöndíjprogramjáról, és az idén megnyílt Európa Kollégiumban történő elhelyezési lehetőségekről. A következő években tovább kell bővíteni a tájékoztatást, és ebből a tapasztalatból kifolyólag az anyagi lehetőségek tükrében már a harmadikos középiskolások szüleivel is ismertetni kell a komplex ösztöndíjprogramot.

A tájékoztató körút 34 középiskolában zajlott 13 településen. A Magyar Nemzeti Tanács képviselői mindegyik középiskolát meglátogattak, ahol végzős magyar diákok vannak.

Az Európa Kollégium Újvidéken

4.15.2. A szerb nyelvű felzárkóztató képzés

A Magyar Nemzeti Tanács évek óta megszervezi a felzárkóztató képzést a harmadik osztályt végző középiskolások számára, valamint a felsőoktatási intézménybe sikeresen bejutó tanulók részére az alábbi helyszínek bevonásával: Szabadka, Topolya, Óbecse, Zenta, Magyarkanizsa, Ada, Újvidék, Temerin.

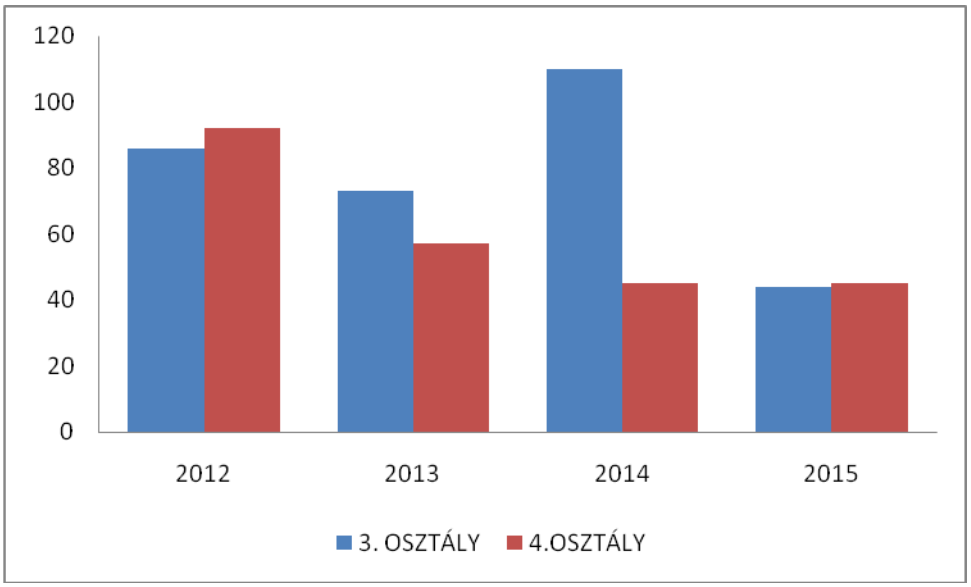

14. ábra

A helyszínek jelzik, hogy a többségében magyar lakta területek azok, ahol igény van a képzésre. A képzést szintfelmérés előzi meg, ami segít abban. hogy mindegyik résztvevő a megfelelő anyagot és tudást kapja meg.

Év	Diákok száma	
	3. osztály	4. osztály
2012	86	92
2013	73	57
2014	110	45
2015	44	45

31. táblázat

Igény szerint több csoport is indult és az elkövetkező időszakban is a tanulók létszámához, szintjéhez és igényeihez igazítjuk a felzárkóztató programot.

4.16. A szerb nyelv hatékonyabb tanulása és elsajátítása

Az elmúlt években a szerb mint környezetnyelv tantervének, programjának és magának a tantárgynak a tanítására, elsajátítására tett kísérletek nem vezettek eredményre. Az Oktatási, Tudományügyi és Technológiafejlesztési Minisztériummal e témában nem sikerült áttörő megegyezésre jutni.

A Magyar Nemzeti Tanács alternatív programokon keresztül próbálta meg a harmadéves középiskolások és a leendő elsőéves egyetemisták szerb nyelvi kompetenciáit növelni annak érdekében, hogy a magyar ajkú tanulók sikeresebben sajátítsák el ezt a nyelvet, illetve bátrabban, szabadabban kommunikáljanak. Az Észak-bácskai Magyar Pedagógusok Egyesületével együttműködve az egyesület keretein belül létrejött egy szakcsoport, amely e tantárgyat tanító szakemberekből áll. Kidolgozásra került egy kommunikációfejlesztő, tananyag-kiegészítő program, ill. egy segédtankönyv. A segédtankönyv az általános iskolák ötödikeseinek készült elsősorban, de más korosztálynál is felhasználható. Az elmúlt két tanévben minden, tömbben élő ötödikes kisdiák megkapta az említett könyvet.

4.16.1. Standardok, kiindulópontok, tantervek, tankönyvek – szintek szerint

A szerb mint környezetnyelv kapcsán 2014. december 16-án és 17-én egy széleskörű tanácskozást tartottak az EBESZ szervezésében Belgrádban. A tanácskozáson részt vettek az oktatási minisztérium képviselőin kívül a nemzeti tanácsok képviselői, általános iskolákban, középiskolákban és gimnáziumokban szerbet mint környezetnyelvet oktató szaktanárok. A tanácskozáson elhangzottak azok a gondok, amelyek az elmúlt években e tantárgy tanításában felmerültek.

A résztvevők megállapodtak abban, hogy első lépésként a szerb mint környezetnyelv standardjait kell ennek a szakcsoportnak kidolgoznia, hiszen e tantárgy nem rendelkezik standardokkal. Ezekre a standardokra épülnek majd a kiindulópontok ebből a tantárgyból, amelyek alapul szolgálnak majd az új program, valamint a tantervek, majd később pedig az új tankönyvek megírásához. A standardok kidolgozása az Oktatási-nevelési Minőségellenőrző Intézet szervezésében zajlik.

A munkacsoport hosszas vita után elfogadta azt, hogy mindenképpen három szintre kell a standardokat kidolgozni. Külön kell kezelni a homogén (Magyarkanizsa, Zenta, Csantavér) és a heterogén (Újvidék, Nagykikinda, Nagybecskerek) környezetben élő gyermekeket, illetve azokat a nyelveket, amelyek a délszláv nyelvcsaládhoz közel állnak (horvát, bosnyák, bolgár). E célkitűzést szem előtt tartva alakultak ki a szintek. Alapszinten a homogén környezetben élő gyermekeknek kell majd teljesítenie, középszinten a heterogén környezetben élőnek, míg a felső szintet a délszláv nyelvcsaládhoz közel álló kisebbségek tanulóinak kell majd elérnie.

Az alapszint a kommunikációra, a szókincsbővítésre helyezi a hangsúlyt, a középszintnél már az irodalmi művek kerülnek középpontba, a felső szintnél pedig ez a tantárgy az anyanyelvű oktatás szintjére lesz emelve.

2015 nyarán kidolgozásra kerültek azok a feladatok, melyek a „próbastandardok” tesztelését segítik majd elő. A tesztelésbe azokat a diákokat vonták be, akik egy-egy ciklus záró évfolyamán tanultak. November hónappal bezárólag a tesztelés lezajlott az általános iskolák nyolcadik osztályosainál, illetve az érettségi előtt álló középiskolások

körében. Megközelítőleg ötezer tanuló nyelvtudását mérték fel. Az adatok feldolgozása után fogja majd a munkacsoport véglegesíteni a standardokat.

Az Oktatás- és Nevelésfejlesztő Intézet (ZUOV) által kidolgozandó kiindulópontoknak ezekre a standardokra kell épülnie. Ennek a folyamatnak a következő lépcsőfokai lesznek majd a módosított tantervek, programok és az új tankönyvek. A célig még egy pár lépést meg kell tenni, de bízunk abban, hogy minden állomáson következetesen betartják a három szintet meghatározó jellemzőket, mert csakis így lesz értelme az új tanterv kidolgozásának.

4.16.2. Szakkörök szervezése a célok elérése végett

A Magyar Nemzeti Tanács nem akar tétlenül várakozni addig, amíg jóváhagyásra nem kerül az új program, tanterv és a hozzá kapcsolódó tankönyvek. A hivatalos út lassítja a cél elérését, ezért kutatja azokat a lehetőségeket, amelyek már most elősegítik a magasabb tudásszint elérését, mert ez a vajdasági magyarság sikeres társadalmi integrációjának, ugyanakkor a nemzeti önazonosság teljes megtartásának, a büszkén vállalt nemzeti hovatartozásnak is feltétele. Elsőként az általános iskolák második ciklusában, vagyis a felső tagozaton tanulók részére szakköröket indít a kommunikatív nyelvi kompetencia (használható nyelvtudás) kialakítása érdekében. Ezen foglalkozások az idegen nyelvek tanításának módszertanát veszik alapul, és ennek tükrében zajlanak majd. A szakköri légkör biztosítja a tanulóknak a stresszmentes tanulási környezetet, a játékos nyelvtanulás szabadságát. A szakköri foglalkozások célja a környezetnyelv iránti pozitív attitűd és motiváció kialakítása a tanulókban, annak elérése, hogy a második ciklus végére képesek legyenek a környezetnyelvet személyes, oktatási, közéleti és szakmai kontextusban használni. A Magyar Nemzeti Tanács célja az általános iskolás korosztályú tanulók nyelvtudásának javítása, idegen nyelvi kommunikációjának fejlesztése. Így kívánja a tanulókat ösztönözni arra, hogy itthon, a szülőföldön válasszanak középiskolát, szakmát és tanuljanak tovább. E cél eléréséhez szorosan kapcsolódnak különböző kiegészítő programok, úgymint a tanulóknak szervezett diákcsere programok, szaktanárok részére szakmai továbbképzések stb..

4.17. Pedagógus-továbbképzési rendszer

A 2000-es évek elején, az alapvégzettség megszerzését követő időszakban a pedagógusok szakmai továbbképzését az aktuális oktatással és neveléssel foglalkozó minisztérium hagyta jóvá, bizonyos oktatási intézmények, oktatással foglalkozó civil szervezetek kérelmére. Mivel a pedagógusok szakmai fejlődése ily módon esetlegessé, pusztán egyéni, illetve intézményi ambíciókhoz kötött volt, és sem tartalmát, sem minőségét nem lehetett ellenőrizni, ezért a 2006/07-es tanévtől az Oktatási és Nevelési Fejlesztési Intézet (ONFI) bevezette a kötelező pedagógus-továbbképzési rendszert. 2011-ig minden továbbképzési programot maga az intézet hagyott jóvá. A 2009-ben Az oktatási és nevelési rendszer alapjairól szóló törvény (*Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye*, 2009. 72. sz., 2011. 52. sz. és 2013. 55. sz. 21. szakasz, 4) bekezdés) értelmében a kisebbségi nyelveken folyó oktatásra és nevelésre vonatkozó pedagógus-

továbbképzések jóváhagyását a Vajdasági Pedagógiai Intézet (VPI) végzi. A VPI minden második évben, ugyanabban a periódusban (a naptári év utolsó negyedében) egy időben az Oktatási és Nevelési Fejlesztési Intézettel pályázatot ír ki egyhónapos határidővel. A folytonos szakmai továbbképzési program legalább nyolc és legfeljebb 24 órát tartó képzés révén valósul meg. A képzés naponta legfeljebb nyolc órát tarthat. Egy csoportban legfeljebb 30 személy vehet részt. A szakmai továbbképzések lehetnek egy naposak (konferenciák és kongresszusok) is, melyeket szintén a VPI hagyja jóvá.

Az oktatási kerettörvény alapján készült szabályzat a tanárok, nevelők és szakmunkatársak folytonos szakmai továbbképzéséről és a rang megszerzéséről (Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye, 2015. 86. sz.) kötelezővé teszi a szakmai továbbképzést a Szerb Köztársaságban. A szabályzat a szakmai továbbképzés formáin kívül magában foglalja mind az oktató-nevelő munka prioritási területeit, mind a tanár, a nevelő és a szakmunkatárs kompetenciáinak folytonos fejlesztését is, amelyek elsősorban az oktató-nevelő munka eredményességét segítik.

A szabályzat ötéves ciklusonként 100 akkreditált pont megszerzésére kötelezi a pedagógusokat. Ebből legalább 80 a folyamatos képzéseken szerzett, a VPI, illetve az ONFI által szerzett akkreditált pont kell, hogy legyen. A szabályzat azt is meghatározza, hogy a tanárok, az óvodai nevelők, a szakmunkatársak munkaidőn belül összesen évi szinten kötelezően legalább 64 órás továbbképzésen vegyenek részt. Ebből 44 órát az intézmény (óvoda, általános és középiskola) fejlesztési tevékenysége keretében a folytonos szakmai továbbképzést a következő tevékenységekkel kell megvalósítani: mintaórák, illetve vitával és elemzéssel egybekötött oktatáson kívüli tevékenységek lebonyolításával; a szakmai szervek és testületek ülésein a szakmai továbbképzésen elsajátított program elemzése és a tapasztalatok átadása; kutatásokban való részvétel; az intézményen belüli oktató-nevelő jellegű projektek, nemzeti jelentőségű programok kísérleti programok megvalósítása, illetve modellközpontok létrehozása; stb.

Évente a pedagógusok 20 órát kell, hogy az illetékes minisztérium, az ONFI, illetve a VPI által jóváhagyott programok továbbképzésein vegyenek részt.

A bevezetett rendszerhez alkalmazkodva a magyar tannyelvű oktatás minőségének javítása céljából a továbbképző programok támogatásánál következőket kell szem előtt tartani:

- az alapképzésben megszerzett szakmai, szaktudományos ismereteket elevenítse fel;
- tegye lehetővé az új tudományos és módszertani eredmények megismerését;
- nyújtson megfelelő tájékoztatást az oktatási reformok bevezetésével kapcsolatok ismeretekkel kapcsolatban (pl. standardok, tantárgyi curriculum, kimenetek stb.);
- tegye lehetővé a már megszerzett ismeretek (pedagógia, pszichológia, módszertan) frissítését;

- motiválja a pedagógusokat az új tanítási módszerek, munkaformák, tanítási és tanulási technikák megismerésére és azok gyakorlati alkalmazására;
- tájékoztasson a tantervben megjelenő új tartalmakról, tudáselemekről és segítse ezek implementálását.

A 2014/2015-ös és a 2015/2016-os tanév továbbképzési katalógusában 48 program nyert akkreditálást a kisebbségi nyelveken oktató pedagógusok számára, melyekből 40 magyar nyelven. Az akkreditált programok közül hiány mutatkozik mind a gimnáziumi, mind a szakközépiskolai tanárok számára előirányzott képzésekre, így a Magyar Nemzeti Tanács egyik feladata lenne, hogy az elkövetkezendő időszakban ezeknek a programoknak a kidolgozását támogassa.

4.18. Az oktatásfejlesztési stratégia és a vajdasági magyar média

4.18.1. Az írott sajtó

A Vajdaság területén megjelenő magyar nyelvű napi-, heti-, illetve havisajtó hatással van a szemléletkialakításra. Az oktatási tartalmak folyamatosan jelennek meg nemcsak a felnőtteknek szánt lapokban, hanem a gyermekek számára készülő sajtóban is.

Ezek a következő orgánumok:

- a *Magyar Szó* című napilapunk oktatási rovattal is rendelkezik, és az egész Vajdaság területéről tájékoztat az oktatás fontosabb eseményeiről, de részletesen beszámol a helyi jellegű projektumokról is (Üveggolyó, Oktatás/Művelődés rovat)
- a *Hét Nap* című hetilapunk tájékoztat a fontosabb eseményekről, amelyek az oktatás területén történnek.

Továbbá: a *Családi Kör, Bácsország, Létünk* és az *Új Kép*, amely a pedagógusok folyóirata. Mindegyik sajtótermék rendelkezik internetes felülettel is, így szinte naprakészen tud tájékoztatni az oktatásban lévő helyzetről.

Külön ki kell emelni a gyermekeknek és az ifjúságnak szán termékeket, hiszen nagy múltra tekintenek vissza és folyamatosan megújulnak. Olyan tartalmakat dolgoznak fel, amelyek közelebb hozzák a mai gyermekeket és fiatalokat az írott sajtóhoz. A *Mézeskalács,* a *Jó Pajtás* és a *Képes Ifjúság* a vajdasági magyar gyermekek és fiatalok lapja.

4.18.2. Elektronikus sajtó

Több elektronikus sajtó is működik a Vajdaságban. A közszolgáltatás szerepét több orgánum is vállalja. Az Vajdasági Rádió és Televízió kettes csatornája, valamint az Újvidéki Rádió, a Szabadkai Magyar Rádió és a Pannon RTV rádió és televízió műsora. Mindegyik elektronikus orgánum rendelkezik internetes felülettel, így napra készen, percről percre tudják követni a vajdasági eseményeket. Ezek a médiatermékek

folyamatosan tájékoztatják a nézőket és a hallgatókat az oktatásról. A *Vajdaság Ma* csak elektronikusa formában, internetes felületen jelenik meg, és napra készen tájékoztat a vajdasági magyar történésekről.

Fontos a szerepük, hiszen általuk tud értesülni a vajdasági magyarság nemcsak az oktatást, hanem a közösséget érintő minden fontosabb eseményről.

5. Felsőoktatási fejlesztési koncepció

5.1. Identitásőrzés és gyarapodás

A vajdasági magyar felsőoktatás fejlesztésének legfontosabb célja, hogy az alkalmazott aktivitásoknak köszönhetően a vajdasági magyar hallgatók készség- és tudásszintje markánsan nőjön, és ezáltal a vajdasági magyar közösségek tagjai körében fokozatosan felhalmozott tudástöbblet jelenjen meg. A kívánt hatást döntően a felsőoktatás minőségorientált fejlesztése eredményezheti.

5.1.1. Az Európa Kollégium és a felsőoktatási szakkollégiumi rendszer meghonosítása

Az Európa Kollégium átadása után egy olyan felsőoktatási szakkollégiumi rendszer létrehozása kezdődött el, amely a vajdasági magyarság Újvidéken tanuló egyetemi polgárait támogatja, tudományos előmenetelüket segíti; célja pedig olyan kiválóan fölkészült szakemberek képzése, akik tudományterületükön az átlagot meghaladó tudással rendelkeznek, önálló kutatómunkára képesek.

A színvonalas oktatói-kutatói munka hátterét a magyar szellemi elit képviselői biztosítják részint aktív tanárként, részint a kollégium köré fonódó közösség tagjaként, valamint a kollégisták mentoraként. A szakkollégium oktatási célkitűzései között egyszerre van jelen a széles körű, európai horizontú tudományos tájékozódás és a nemzeti hagyományok ápolásának igénye is, de a szakkollégiumban azok a hallgatók is képezhetik majd magukat, akik nem laknak az intézményben.

A szakkollégium hármas alappillére: a szakmaiság, a közösségi élet és a közéletiség. A szakkollégiumi rendszeren belül olyan hálózat kiépítését tervezzük, amely a kollégisták szakmai orientációját segíti majd saját szakterületükön, de kapcsolódik a Kárpát-medencei oktatói ösztöndíjprogramhoz is. Célja, hogy a hallgatóknak olyan tudást, elindító erőt, motivációt adjon, amely kompetenssé, sikeressé teszi őket bármely munkahelyen, a szakmájuknak megfelelő munkakörben. Így a szakmai gyakorlatok szervezése mellett az is cél, hogy területspecifikus tréningek, képzések segítsék a szakkollégistákat. Meghívott előadók, szakemberek fejlesztik majd a hallgatók kompetenciáit.

A szakkollégium középpontjában tehát a magas színvonalú szakmai munka áll, ugyanakkor nagy hangsúlyt kap benne a diákok emberi és magyar szellemiségű, szülőföld iránti elkötelezettséget erősítő szakmai fejlődése is. Éppen ezért igyekszik tagjainak megteremteni a (nemzetközi viszonylatban is) magas szakmai színvonal

eléréséhez megfelelő környezetet. A tervek szerint jól felszerelt szak- és közösségi termek, valamint egy egyszerre valós és virtuális szakkönyvtár is segíti majd ezeket a nonformális képzéseket, amelyek bár szoros kapcsolatban állnak a munka világával, a munkaerőpiacon közvetlenül „eladható" tudással, a résztvevők motivációit különösen a személyes érdeklődés, a személyiségfejlesztés vagy épp az önkifejezés igénye is áthatja.

5.1.2. Az Európai Felsőoktatási Térség

Az Európai Felsőoktatási Térség létrejöttének egyik leginnovatívabb és legsikeresebb lépése az oktatói és hallgatói mobilitást többszörösére növelő Erasmus-program elindítása volt. Hasonló siker lehet a magyarországi, Kárpát-medencei és szerbiai felsőfokú képzést folytató felsőoktatási intézmények közötti magyar/angol–magyar/angol – oktatói és hallgatói – mobilitás feltételeinek a megteremtése is. A mobilitás nemcsak az anyaország és egy-egy külhoni régió, hanem az egyes külhoni régiók között is ugyanezen az elven valósulhat meg. A vajdasági képzési helyszínek – a szerb és magyar ajkú hallgatók részére az Újvidéki Egyetem karain angol nyelven, a magyar ajkú hallgatók részére az egyetemi tanulmányok mellett az Európa Kollégiumban magyar nyelven – bizonyára megtalálják majd érdeküket abban, hogy részt vegyenek ezekben a Magyarországról finanszírozott oktatói és hallgatói mobilitási programokban, amelyek újra elérhető közelségbe hozhatják a magyar nyelvű jogi lektorátus visszaállítását az Újvidéki Egyetem Jogi Karán, illetve hasonló szaknyelvi lektorátusok megszervezését az Európa Kollégium szakkollégiumi rendszerében.

A felsőoktatási képzés magyar nyelvű szakirodalommal (szak- és tankönyvekkel, folyóiratokkal) való online, illetve nyomtatott alapú ellátása úgyszintén ennek a Kárpát-medencei felsőoktatási térségnek a kiszélesítését segítené.

5.1.3. Kárpá-medencei magyar–magyar oktatói és hallgatói mobilitás

A tervek szerint 2016-tól Szerbiában várhatóan két felsőoktatási intézményben, az Újvidéki Egyetemen és a Szabadkai Műszaki Szakfőiskolán lenne lehetőség az **oktatói mobilitás**ban rejlő lehetőség kiaknázására. A Szabadkai Műszaki Szakfőiskolán legalább 2 fő fogadása racionális a műszaki képzés területéről, az Újvidéki Egyetemen legalább 5 fő fogadása: 1 fő a Szabadkai Közgazdasági Karon, 1 fő a Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karon, 1 fő a Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéken, 1 fő a Művészeti Akadémia színművészeti szakán, 1 fő pedig az újvidéki Jogi Karon.

A **magyar–magyar hallgatói mobilitás** növelése érdekében ugyanakkor az anyaországi emberi erőforrások minisztere az oktatói mobilitás növelése érdekében bizonyos képzéseken tanulmányokat folytató külhoni magyar hallgatók, illetve a külhoni képzések után érdeklődő anyaországi hallgatók részére a jövőben speciális támogatást biztosít, ami fedezi majd valamennyi magyarországi állami vagy egyházi intézmény, illetve bármely a programban résztvevő külhoni intézmény között megvalósuló hallgatói mobilitás (részképzés) költségeit (a képzés önköltsége és a hallgató ösztöndíja). Szerbiában várhatóan két felsőoktatási intézményben, az Újvidéki Egyetemen és a

Szabadkai Műszaki Szakfőiskolán lenne lehetőség a hallgatói mobilitásban rejlő lehetőség kiaknázására. Az Újvidéki Egyetem keretében: a Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karon, a Művészeti Akadémián (elsősorban a Kárpát-medencei színészképzés részeként), a Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéken, a Mezőgazdasági Karon 15 fő fogadása és 60-80 fő kiküldése, míg a Szabadkai Műszaki Szakfőiskolán potenciálisan legfeljebb 5 fő fogadása, onnan pedig 20-30 fő kiküldése tűnik reális opciónak.

5.1.4. A vajdasági magyar felsőoktatási képzési kínálat

A képzési kínálat bővítése, fenntartása és fejlesztése érdekében indokoltnak tűnik Szabadkán az informatika képzési területen a mérnök-informatikus alapképzés, a gazdaságtudományok képzési területen a gazdálkodás és menedzsment, illetve a kereskedelem és marketing alapképzési szak, továbbá a gyógypedagógia alapképzési szak; Zomborban az orvos- és egészségtudomány képzési területen az ápolás és betegellátás alapképzési szak; Zentán pedig a mezőgazdasági mérnöki alapképzési szak indítása. Az imént felsorolt és egyéb más képzési formák két-három generációt kellene, hogy felöleljenek folyamatosan alkalmazkodva az újabb és újabb közösségi és munkaerőpiaci igényekhez. Valamennyi „kihelyezett képzés" esetén alapkövetelmény: a szerzett oklevelek szerbiai elismerése, illetve a minél sikeresebb elhelyezkedési lehetőségek érdekében a képzések két nyelven (magyarul és szerbül) folyó oktatása egy optimális arány kialakításával.

A Vajdaságban a magyar nyelvű képzések számának a növelését tehát leginkább az alábbiak segíthetnék:

- a 2015 őszén Újvidéken megnyílt Európa Kollégium szakkollégiumi rendszerének kialakítása (2016 vége) és fejlesztése (folyamatosan);
- a szerbiai akkreditált állami intézményeknek a támogatása és magyar nyelvű képzési kínálatának bővítése (folyamatosan);
- a magyarországi és a szerbiai felsőoktatási intézmények közötti oktatói és hallgatói mobilitás fellendítése (2016 októberétől);
- a magyarországi felsőoktatási intézmények kihelyezett képzéseinek az itteni jogrendhez való minél nagyobb mértékű illeszkedése (folyamatosan);
- egy felsőoktatási képzési központ létrehozása legkésőbb 2020-ig, amely olyan infrastruktúrával rendelkezne, amely magyarországi modell szerint is képes kizárólag a magyar nyelvhez köthető képzések és átképzések (gyógy- és fejlesztőpedagógia, mentálhigiéné stb.) lebonyolítására.

Mindezeknek a fejlesztéseknek természetesen alkalmazkodniuk kell az egyetemi autonómiához, és illeszkedniük kell a már működő vajdasági magyar nyelvű képzési szerkezethez elkerülve minden párhuzamosságot, de ennél talán még fontosabb, hogy ne kerülhessen sor a Magyarországról jóakarattal érkező, de Szerbiában nem hasznosítható, és így fel sem használható okleveleket kiadó képzések indítására.

5.2. Ösztöndíjprogram a szülőföldön való tanulásért és boldogulásért

A Magyar Nemzeti Tanács 2011-ben indította útjára felsőoktatási ösztöndíjprogramját így alapozva meg a hazai felsőoktatási intézményekben tanuló magyar hallgatók támogatási rendszerét, amellyel elősegíthetővé vált a vajdasági magyar hallgatók sikeres felzárkóztatása és diplomázása, valamint lehetőség teremtése a hazai munkavállaláshoz és a szülőföldön való boldoguláshoz.

A megújuló ösztöndíjprogram célja növelni a Vajdaságban a tovább tanuló magyar egyetemisták létszámát, lehetőséget adni a halmozottan hátrányos helyzetű, de jó képességű hallgatók továbbtanulására, a közösségünk számára fontos hiányszakok választásának serkentésére.

Továbbra is felsőoktatási ösztöndíjban részesülhetnek az alap-, valamint a mester- és doktori képzésen (Várady Kiválósági Ösztöndíjhitel) tanuló fiatalok. A felsőbb évfolyamokon tovább tanuló egyetemisták demonstrátori tevékenységükért részesülhetnek ösztöndíjban. A megújulás igénye fogalmazódik meg a mesterképzésre iratkozó hallgatók ösztöndíjazásában, hiszen mind több egyetemista folytatja egyetemi tanulmányit alapképzésének befejezése után. A felsőoktatási ösztöndíjprogram keretein belül kiutalt ösztöndíjak odaítélése nyilvános pályázat útján történik. Az ösztöndíj odaítélésének legfontosabb kritériuma pedig a hallgató tanulmányi eredménye, viszont az ösztöndíj összegét több, főként szociális és anyagi alapú tényezők is befolyásolják. Az ösztöndíjra azok a hallgatók pályázhatnak, akik:

- első ízben iratkoztak be valamelyik felsőoktatási intézmény bármelyik évfolyamára;
- a Szerb Köztársaságban akkreditált szakfőiskolai, illetve akadémiai alapképzésre nyertek felvételt;
- magyar nyelven végezték általános és/vagy középiskolai tanulmányaikat;
- nyilatkozat formájában kifejezik szándékukat, hogy diplomázásuk után legalább három évig Szerbiában fognak dolgozni lehetőség szerint a tanulmányaik során szerzett képesítésnek megfelelő munkakörben.

Az ösztöndíjprogramnak továbbra is fontos része marad: a felsőoktatási tájékoztató körút, a továbbtanulási lehetőségeket ismertető és népszerűsítő szórólapok és kiadványok, a középiskolások felvételi vizsgára való online és hagyományos felkészítése, valamint a szerb nyelvű felzárkóztató képzés kiszélesítése a középiskolások minél tágabb körére.

5.3. A külföldön szerzett oklevelek honosítása, illetve elismerése

A külföldi felsőoktatási intézményekben szerzett oklevelek szerbiai elismerésére jött létre 2015 áprilisában az ERIC/NARIC Központ a Szerb Oktatási, Tudományügyi és Technológiafejlesztési Minisztérium keretében. Az intézmény feladata a felsőfokú oklevelek által tanúsított végzettségi szint és az általuk tanúsított szakképzettség elismerése azoknak a személyeknek a kérésére, akik szakmájukat Szerbiában kívánják

gyakorolni, ám a hazai jogszabályok szerint az adott tevékenység gyakorlásának feltétele a külföldi oklevél elismerése.

A Magyar Nemzeti Tanács a külföldön szerzett oklevelek honosításának, illetve elismerésének tényleges költségeit a jövőben is folyamatosan, pályázat útján megtéríti így is segítve az anyaországban vagy más külföldi országokban tanult és diplomázott értelmiségiek hazatérését és munkába állását.

5.4. Összefoglaló áttekintés a jelenleg érvényes szerbiai felsőoktatási jogi keretek és a vajdasági magyar iskoláskorú gyermekek speciális igényeinek figyelembe vételével

A Magyar Nemzeti Tanács felsőoktatási koncepciója azokat a célkitűzéseket és feladatokat jelöli ki, amelyek a vajdasági magyarság szempontjából a következő öt évben a teljesítményelvű hazai magyar és nem csak magyar felsőoktatás kialakítása érdekében szükségesek. A felsőoktatás átalakításának célja, hogy a globális változásokkal, a 2020-ig érvényes szerbiai oktatásfejlesztési stratégiával (*Szerb Köztársaság Hivatalos Közlönye,* 2013. 107. sz.), az Európai Unió, Szerbia és Magyarország által megfogalmazott, hosszú távú célokkal összhangban a következő években egy tervezett és szervezett felsőoktatási rendszer jöjjön létre, amely a társadalmi és gazdasági kihívásokra egyaránt válaszolni képes.

A koncepció 5 fő irányvonalat határoz meg: (1) együttműködés a szerbiai, a magyarországi és a Kárpát-medencei felsőoktatási intézményrendszeren belül – a szerbiai magyar felsőoktatás anyanyelvűsítése érdekében; (2) a munkaerő-piaci elvárásokhoz igazodó képzési struktúra; (3) az akadémiai értékeket megjelenítő, a tudományos kiválóságon alapuló felsőoktatás megteremtése; (4) a vajdasági gazdaság innovációs képességét biztosító egyetemi kutatásfejlesztés és innovációs háttér; (5) a célkitűzésekhez igazodó és azt követő intézményrendszer létrehozása.

A szerbiai magyar felsőoktatásnak összesen 9 résztvevője van, ezekből 7 szerb állami intézmény (az Újvidéki Egyetem Bölcsészettudományi Karának újvidéki Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéke, Szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kara, Szabadkai Közgazdasági Kara, Művészeti Akadémiája Drámaművészeti Tanszékének magyar nyelvű színészképző szaka, a Belgrádi Egyetem Filológiai Karának Hungarológia Tanszéke, a Szabadkai Műszaki Szakfőiskola és a Szabadkai Óvó- és Edzőképző Szakfőiskola), a további 2 pedig magyarországi felsőoktatási intézmény kihelyezett tagozata (a Budapesti Corvinus Egyetem Kertészettudományi Karának zentai kihelyezett tagozata és az Óbudai Egyetem szabadkai kihelyezett képzései). A 7 szerbiai akkreditációval rendelkező intézmény összesen elvileg 25 alapképzésen és 4 mesterfokozatot nyújtó (osztatlan vagy mester) képzésen (összesen: 29 képzésen) biztosít magyar nyelvű képzést, amelyből azonban csak 12 alapképzés tekinthető magyar oktatási nyelvűnek, a többi képzés – kivétel nélkül az Újvidéki Egyetemen – csak részben magyar nyelven folyik, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy szemeszterenként csupán néhány kurzus oktatása zajlik magyarul. Az Újvidéki Egyetem

Szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karán az osztálytanító és az óvodapedagógus képzés folyik alap- és mesterképzésben, valamint az újvidéki Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéken az alap- és mesterképzés egyaránt. A tisztán magyar nyelvű alapképzések közül 9 a Szabadkai Műszaki Szakfőiskolán zajlik.

Az Újvidéken megszerezhető képzésekben való részvétel mellett a magyar identitás megőrzését 2015-től jelentősen megkönnyíti az Európa Kollégium megnyitása, illetve az Apáczai Diákotthon közelmúltban történt felújítása is.

A régióban két magyarországi felsőoktatási intézmény van jelen – az Óbudai Egyetem és a Budapesti Corvinus Egyetem (Szent István Egyetem) – összesen három képzéssel, amelyek úgyszintén továbbfejlesztést igényelnek, különös tekintettel a több tíz hallgatót érintő akkreditációs problémákra, amelyek megoldása egyelőre még folyamatban van.

Összességében az is leszögezhető, hogy a Vajdaságban elsősorban alap-, de bizonyos képzések esetében mesterképzési szakok nyújtására van szükség, hiszen mindenekelőtt a megfelelő szakképesítésekre irányuló képzések magyar nyelvű biztosítására kell odafigyelni – különösen azokon a területeken, ahol az anyanyelv használata nélkülözhetetlen: logopédia, fejlesztő- és gyógypedagógia, értelmileg és/vagy tanulásban akadályozottak pedagógiája, mentálhigiénés képzés.

A szerb állami intézmények mellett működik a kihelyezett képzések befogadására létrehozott zentai kertészmérnöki konzultációs központ, továbbá a 2016-ban induló zombori ápolóképzés elhelyezése is, ahol a fejlesztés még folyamatban van, különös tekintettel az akkreditációs nehézségekre. Újvidéken a magyar fenntartású Európa Kollégium működtetése révén adottak lesznek a magyar felsőoktatás anyanyelvűsítésének új lehetőségei. Az eddigi képzési kínálaton azonban mindenképp változtatni szükséges.

Meggyőződésünk, hogy a vajdasági magyarság megtartása és megerősítése érdekében a magyar nyelven és a magyar identitás erősítésének szándékával folytatott képzések erőteljesen hozzájárulnak – természetesen a megfelelő szakképzettségű szakemberek oktatásával – a magyar közösségek gazdasági és társadalmi felemelkedéséhez. Ugyanakkor arról sem szabad megfeledkeznünk, hogy a szerb nyelvtudás elégtelensége nagymértékben gátolja a diplomázók mobilitását, és kihat versenyképességükre. Épp ezért el kell érnünk, hogy a szerb nyelvnek mint idegen nyelvnek az oktatása elvileg pusztán módszertani, ne pedig politikai kérdés legyen.

A vajdasági magyar felsőoktatásban rejlő stratégiai lehetőségek minél hatékonyabb kihasználása érdekében a Magyar Nemzeti Tanács – bevonva konzultatív testületeit, az együttműködő köz- és felsőoktatási intézmények vezetőit és szakembereit, valamint a Magyar Kormány által megbízott minisztériumi testületet – áttekintette a vajdasági magyar felsőoktatás aktuális helyzetét, képzési területenként pedig a jelenleg kínált lehetőségeket, valamint a szerb jogrend szerint akkreditált, magyar nyelven elérhető

képzési szerkezetet, illetve megvizsgálta a magyarországi felsőoktatási intézmények kihelyezett képzéseinek ehhez való illeszkedését is.

5.5. Jövőkép és egyensúly

Az oktatás elsősorban a társadalom és a gazdaság változásait hivatott követni és kiszolgálni. Ezért egy pozitív oktatásfejlesztési stratégiának olyan elképzelésekre kell támaszkodnia esetünkben, amelyek a vajdasági magyar közösségeknek társadalmi-gazdasági és kulturális jövőképét jelentik. Ilyen jövőképnek a kialakításában kell megtalálnunk felsőoktatási fejlesztéseink irányát és célját.